

Miljøverndepartementet
Statsråd: Erik Solheim

Ref.nr.
Saksnr
Dato: 27.06.08

Verneplan for Oslofjorden, delplan Oslo og Akershus

INNHold

1. Verneforslag	side 2
2. Hjemmelsgrunnlag	3
3. Verneverdier	4
4. Planstatus	5
5. Andre interesser	5
6. Trusler mot verneverdiene	6
7. Saksbehandling	6
8. Viktige endringer under behandling av verneplanen	7
8.1 Områder foreslått tatt ut av verneplanen	7
8.2 Forslag om endringer i avgrensing	7
8.3 Forslag om endringer av forskrifter	7
8.4 Oppheving av tidligere vernevedtak	7
9. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser	7
10. Generelle merknader til verneplanen	8
10.1 Fylkesmannens tilråding	10
10.2 Direktoratets tilråding	11
10.3 Miljøverndepartementets tilråding	13
11. Merknader til de enkelte områder	15
1. Viernbukta naturreservat	15
2. Vendelholmene naturreservat	16
3. Skogerholmen naturreservat	17
4. Katterompa plantefredningsområde	18
5. Langåra naturreservat	18
6. Bjerås naturreservat	19
7. Løkeneshalvøya landskapsvernområde	21
8. Løkenesskogen naturreservat	21
9. Spirodden naturreservat	21
10. Torvøya og Bjerholmen naturreservat	24
11. Kjeholmen naturreservat	25
12. Paradisbukta naturreservat	26
13. Borøya naturreservat	27
14. Gåsøya naturreservat	28
15. Geitholmen naturreservat	29
16. Lilleøya naturreservat	29
17. Syd Oust naturreservat	31

18. Padda plantefredningsområde	32
19. Bleikøya naturreservat	33
20. Ulvøya plantefredningsområde	34
21. Malmøya og Malmøykalven naturreservat	34
22. Nordre Malmøya naturreservat	36
23. Kaninøya naturreservat	37
24. Malmøya brygge naturminne	38
25. Heggholmen naturreservat	38
26. Nakholmen naturreservat	40
27. Store Herbern naturreservat	40
28. Ekebergskråningen naturreservat	41
29. Lindøya naturreservat	43
30. Svartskog landskapsvernområde	44
31. Husbergøya naturreservat	47
32. Hellvik gamle brygge plantefredningsområde	48
33. Ildjernet naturreservat	49
34. Fyrsteilene plantefredningsområde	50
35. Søndre Skjælholmen naturreservat	50
36. Blylagsdammen dyrefredningsområde	51
37. Kvistemyrdammen dyrefredningsområde	52

1. Verneforslag

Miljøverndepartementet (MD) legger med dette frem Verneplan for Oslofjorden, delplan Oslo og Akershus. Planen er et supplement til eksisterende verneområder ved Oslofjorden.

Tilrådingen omfatter 37 områder: 27 naturreservater (inkl. utvidelse og endringer av 8 eksisterende verneområder), 2 landskapsvernområder, 5 plantefredningsområder, 2 dyrefredningsområder og 1 naturminne. Områdene utgjør et samlet areal på ca. 4,88 km², hvorav sjøareal utgjør ca. 0,68 km². Nytt verneareal utgjør 4,32 km². Omtrent 2/3 av arealet er privat grunn.

Områdene som foreslås vernet er:

- Viernbukta naturreservat (utvidelse) (202 daa), Asker kommune.
- Vendelholmene naturreservat (55 daa), Asker kommune.
- Skogerholmen naturreservat (20 daa), Asker kommune.
- Katterompa plantefredningsområde (6 daa), Asker kommune.
- Langåra naturreservat, Asker kommune (115 daa).
- Bjerkås naturreservat (204 daa), Asker kommune.
- Løkeneshalvøya landskapsvernområde (788 daa), Asker kommune.
- Løkenesskogen naturreservat (114 daa), Asker kommune.
- Spirodden naturreservat (utvidelse) (61 daa), Asker kommune.
- Torvøya og Bjerkholmen naturreservat (266 daa), Bærum kommune.
- Kjeholmen naturreservat (58 daa), Bærum kommune.
- Paradisbukta naturreservat (32 daa), Bærum kommune.
- Borøya naturreservat (273 daa), Bærum kommune.
- Gåsøya naturreservat (8 daa), Bærum kommune.
- Geitholmen naturreservat (5 daa), Bærum kommune.
- Lilleøya naturreservat (72 daa), Bærum kommune.

Syd Oust naturreservat i Bærum kommune (9 daa).
Padda plantefredningsområde (16 daa), Oslo kommune.
Bleikøya naturreservat (74 daa), Oslo kommune.
Ulvøya plantefredningsområde (0,3 daa), Oslo kommune.
Malmøya og Malmøykalven naturreservat (utvidelse, revisjon av vernebestemmelser og endring av vernekategori) (509 daa), Oslo kommune.
Nordre Malmøya naturreservat (revisjon av vernebestemmelser og endring av vernekategori) (25 daa), Oslo kommune.
Kaninøya naturreservat, (revisjon av vernebestemmelser og endring av vernekategori) (24 daa), Oslo kommune.
Malmøya brygge naturminne (revisjon av vernebestemmelser), Oslo kommune (4 daa).
Heggholmen naturreservat (83 daa), Oslo kommune.
Nakholmen naturreservat (utvidelse og endring av vernekategori) (32 daa), Oslo kommune.
Store Herbern naturreservat (15 daa), Oslo kommune.
Ekebergskrånningen naturreservat (380 daa), Oslo kommune.
Lindøya naturreservat (utvidelse) (96 daa), Oslo kommune.
Svartskog landskapsvernområde (2201 daa), Oppegård kommune.
Husbergøya naturreservat (52 daa), Nesodden kommune.
Hellvik gamle brygge plantefredningsområde (1,2 daa), Nesodden kommune.
Ildjernet naturreservat (5 daa), Nesodden kommune.
Fyrsteilene plantefredningsområde (12 daa), Nesodden kommune.
Søndre Skjælholmen naturreservat (38 daa), Nesodden kommune.
Blylagsdammen dyrefredningsområde (47 daa), Nesodden kommune.
Kvistemyrdammen dyrefredningsområde (6 daa), Nesodden kommune.

Følgende forskrifter foreslås opphevet som følge av den nye verneplanen:

1. Forskrift om vern av Viernbukta naturreservat, Asker kommune, Akershus, fastsatt ved kongelig resolusjon av 2. oktober 1992.
2. Forskrift om fredning for Spirodden naturreservat, Asker kommune, Akershus, fastsatt ved kongelig resolusjon av 15. januar 1988.
3. Forskrift om fredning for Malmøya naturminner med fuglelivsfredning, Oslo kommune, Oslo, fastsatt ved kongelig resolusjon av 2. november 1979.
4. Forskrift om fredning for Nakholmen naturminne, Oslo kommune, Akershus, fastsatt ved kongelig resolusjon av 15. januar 1988.
5. Forskrift om fredning av Lindøya naturreservat, Oslo kommune, Oslo, fastsatt ved kongelig resolusjon av 9. juli 1993.

2. Hjemmelsgrunnlag

De 37 områdene er forskjellige når det gjelder vernemotiv, størrelse og egenart. På dette grunnlag legges det opp til anvendelse av ulike vernekategorier etter naturvernloven.

27 av områdene foreslås fredet som naturreservater i medhold av naturvernloven § 8. Mange av disse områdene har både botaniske og geologiske verneverdier, og noen har også verdier knyttet til fugl, insekter og annet dyreliv. Formålet er knyttet til å bevare områder med spesielle naturtyper eller tilnærmet urørte områder, kombinert med egenart eller vitenskapelige eller pedagogiske motiver.

For 2 områder er formålet knyttet til vakre og egenartede natur- og kulturlandskap, og disse områdene foreslås vernet som landskapsvernområder i medhold av naturvernloven § 5. For 5 andre områder er formålet knyttet til bevaring av sjeldne plantearter og deres livsmiljø, og disse områdene foreslås fredet som plantefredningsområder i medhold av naturvernloven §§ 9 og 13. For ytterligere 2 områder er formålet knyttet til bevaring av sjeldne og truede amfibier og deres livsmiljø, og disse områdene foreslås fredet som dyrefredningsområder i medhold av naturvernloven §§ 9 og 14 første ledd. For ett område er formålet knyttet til bevaring av en geologisk forekomst av høy vitenskapelig og pedagogisk verdi, og dette området foreslås fredet som naturminne i medhold av naturvernloven § 11.

3. Verneverdier

Geologi

Det såkalte Oslofeltet er en langstrakt innsynkning fra jordas oldtid, har en komplisert geologi og alder på bergarter som er fra 250-550 mill. år gamle. På østsiden av Oslofjorden danner berggrunnen ofte svaberg som er formet av innlandsisen under siste istid. På øyene og på tilgrensende fastlandsområder i vest har berggrunnen gjerne et sparsomt dekke av løsmasser. Slike områder har ofte et meget artsrikt plante- og dyreliv.

Gamle havavsetninger har dannet næringsrike områder og er gjerne oppdyrket. Skogen på slike områder har gjerne et rikt mangfold og høy produksjon. I intakte bukter og kiler med leire dannes ofte strandenger og våtmark, dvs. strender som gradvis bygges opp pga. landheving og sedimentasjon.

Biologi

Oslofjordområdet er den mest artsrike regionen i Norge, og strandområdene og øyene rommer mange særegne biotoper med truede og sårbare arter. Her møtes blant annet nordlige, sørlige og vestlige plantearter. Også under vann finnes et rikt plante- og dyreliv.

Landområdene som grenser mot Oslofjorden tilhører den nordlige edellauv- og barskogsone som har edellauvskoger med eik, ask, alm, lind og hassel.

Undervegetasjonen domineres av frostømfintlige og varmekrevende arter. Resten av naturlandskapet domineres av bjørke- og gråor-, svartor- eller barskoger. På tørkeutsatte steder vokser furuskog. Gunstig temperatur langs Oslofjorden fører til at det her finnes flere varmekjære strandplanter enn noe annet sted langs norskekysten.

Mange bekker og elver er viktige gyte- og oppvekstområder for sjøørret. De største er Sandvikselva, Lysakerelva og Akerselva som alle også er lakseførende.

Kriteriene for rødlisting av arter er noe endret i *Norsk rødliste 2006* i forhold til lista fra 1998. Dette medfører at mange arter kan ha fått en endret status i løpet av verneprosessen. I DN sin tilrådning er artene vurdert etter 2006-lista.

Naturtyper hvor Oslo og Akershus har et særskilt ansvar

Havstrand omfatter naturtyper som er knyttet til saltvann eller saltvannspåvirkede miljøer. Strandenger utvikles på leir-, sand- og grusstreder, mens strandsumper finner vi på beskyttede strender med finmateriale som leire og silt. Ofte er

områdene preget av brakkvannsforhold. En rekke sjeldne arter av planter, insekter og smådyr er knyttet til strandenger og strandsumper. Gjengroing, gjenfylling og mudring har ført til at slike strandområder nå er utsatte naturtyper. Saltsiveng blir karakterisert som en nasjonal sterkt truet vegetasjonstype.

Kalktørreng og kalkberg kan by på mange næringskrevende og varmekjære plantearter. Den fargesterke arten blodstorkenebb er en av disse. Svært sjeldne lavarter vokser stedvis direkte på kalkfjellet. Flere sjeldne insektarter er også knyttet til kalktørrengene. Plantelivet i denne naturtypen er særlig sårbart overfor tråkkslitasje og påfølgende erosjon.

På landsbasis er disse naturtypene vurdert som sterkt truet til akutt truet.

4. Planstatus

De fleste områdene er lagt ut som LNF-områder i kommuneplanene. Sjøarealene er enten ikke planlagte, eller avsatt til ulike kategorier flerbruksområder, som natur, fiske, ferdsels og friluftslivsområder i sjø (NFFF). Unntak er:

Vendelholmene naturreservat og Katterompa plantefredningsområde: Framtidige friområder. Bjerkås naturreservat: Deler er næringsområde (renseanlegg i fjell). Geitholmen naturreservat, Syd Oust naturreservat, deler av Gåsøya naturreservat, deler av Paradisbukta naturreservat og landdelen av Ildjernet naturreservat er avsatt til fritidsbebyggelse. Områdene på Malmøya er regulert til spesialområde naturvern og friluftsliv. Ekebergskråningen naturreservat er avsatt til friområde og trafikkområde. Blylagsdammen dyrefredningsområde: deler er boligområde.

I forslag til reguleringsplan for Bleikøya, Lindøya og Nakholmen blir eksisterende og foreslåtte naturreservater avsatt til spesialområder naturvern og et mindre areal på Lindøya spesialområde friluftsliv.

Det arbeides med reguleringsplan og konsekvensutredning for ny E6/E18 ved Ekebergskråningen, og det er i gang arbeid med reguleringsplan for de 4 vurderte områdene på Bygdøy.

Områdene ligger innenfor virkeområdet for Rikspolitiske retningslinjer for planlegging i kyst- og sjøområder i Oslofjordregionen.

5. Andre interesser

Dokumenterte interesser er først og fremst knyttet til landbruk, friluftsliv, bryggeanlegg, båtferdsel, anlegg for Kystverket, m.v. Prosessen har også avdekket ønsker om utbygging til boliger og fritidshus. Videre er det dokumentert en rekke kulturminner innenfor de foreslåtte verneområdene.

I kystsonen i Oslo og Akershus finnes om lag 12 500 fritidsboliger, mange av dem i den nære strandsonen. Byggeaktiviteten er fortsatt stor, selv om det i dag oppføres få nye hytter. En fellesnevner er standardheving av bebyggelse og utearealer, med tilhørende endring av opprinnelig naturmiljø i standsonen.

Oslofjorden er landets mest benyttede rekreasjonsområde. Strendene er aktivt brukt til friluftsliv, og det knytter seg store friluftsinnteresser til flere av områdene som foreslås vernet. Det går offentlig båttransport ut til flere av øyene, og det er et aktivt båtliv i Oslofjorden. Mange av de foreslåtte verneområdene ligger på øyer

der det er populært å legge til for båtfolket. Kyststien går gjennom flere av områdene, og det er ønske om videre tilrettelegging. Det er også under oppbygging en kystled med enkle overnattingssteder som kan brukes for turfolk som ferdes med robåt, kajakk eller lignende.

Det finnes kraftlinjer i noen av områdene. Dette er beskrevet under hvert av de aktuelle områdene.

6. Trusler mot verneverdiene

Det er generelt et sterkt utbyggingspress i regionen, og trusler er først og fremst knyttet til nedbygging av arealene. Utbygging vil medføre tap av leveområder for artene.

Ferdsel kan gi slitasje på vegetasjon og jordsmonn. Det kan også føre til skader på geologiske forekomster ved uvøren bålrensing og grilling. Uheldig ferdsel kan forstyrre dyrelivet, og særlig utsatt er hekkeområder for sjøfugl der ilandstiging og uvetting båtbruk kan gi dårligere hekkeresultat og overleving.

I noen områder er gjengroing et problem. De åpne strandområdene og øyene beites knapt lenger, og dette kan endre vegetasjonssammfunnene. I de store landskapsvernområdene trues jordbruket av nedleggelse, noe som endrer landskapsbildet og utbredelsen av arter knyttet til kulturmark.

7. Saksbehandling

Bakgrunn

I St.meld. nr. 68 (1980-81) *Vern av norsk natur* er det lagt vekt på å sikre et representativt utvalg av norsk natur. Målsettingene er senere videreført gjennom flere stortingsmeldinger og behandlinger i Stortinget. I St.meld. nr. 21 (2004-2005) *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand* er vern av et representativt utvalg av norsk natur knyttet til bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold.

Et hovedmål er å sikre områder med nasjonale og/eller regionale natur- og landskapsverdier som ikke er fanget opp gjennom tidligere verneplaner. I tillegg skal et representativt utvalg av typisk så vel som spesiell kystnatur sikres. Sentralt står utredningen fra 1986 (NOU 1986:21 Ytre Oslofjord), og oppfølgingen av denne gjennom det såkalte Oslofjordprosjektet i regi av Miljøverndepartementet.

Saksgang

DN ga i år 2000 fylkesmennene i Oslofjordregionen i oppdrag å utarbeide verneforslag. For de viktigste sjøfugllokalitetene har en funnet det formålstjenlig å lage en felles delplan for alle de fem fylkene. Av praktiske hensyn har en likevel valgt å inkludere fire sjøfugllokaliteter i delplanen for Oslo og Akershus: Bleikøya, Husbergøya, Kaninøya, samt Malmøya og Malmøykalven.

Fylkesmannen sendte melding om oppstart av verneplanarbeidet i august 2004. Utkast til plan ble sendt på lokal og sentral høring i mai 2005. Verneforslag for Syd Oust ble ettersendt i desember 2005. Fylkesmannens tilråding ble oversendt DN i mars 2006. Etter den tid har DN mottatt flere kommentarer til fylkesmannens tilråding. Det er avholdt møte og befarings med Asker kommune. Det har blitt foretatt justeringer av verneforslaget.

Miljøverndepartementet mottok DN's tilråding i mars 2007. Departementet har etter dette hatt møte og brevveksling med en del grunneiere. Miljøverndepartementet viser til at verneplanen er utredet i henhold til forvaltningslovens, naturvernlovens og plan- og bygningslovens bestemmelser. Gjennom høringen er ulike interesser bredt belyst og vurdert. Det er ikke avdekket konsekvenser som krever ytterligere utredninger av samfunnsinteresser så som næringsvirksomhet, i samsvar med Utredningsinstruksen pkt. 2.3.2. Avveiningen mellom bruk og vern har ført til endringer i vernebestemmelser og i avgrensning av de foreslåtte verneområdene. Således er verneforslaget tilpasset bl.a. næringsinteresser.

8. Viktige endringer under behandlingen av verneplanen

8.1 Områder foreslått tatt ut av verneplanen

I utgangspunktet omhandlet planen også fire foreslåtte verneområder på Bygdøy i Oslo kommune. Disse områdene er ikke tatt med ved slutføringen av denne planen, og utsettes i påvente av utarbeidelse av forslag til kulturmiljøfredning og reguleringsplan.

8.2 Forslag om endringer i avgrensning

Det er foretatt mindre justeringer i noen av verneområdene.

8.3 Forslag om endringer av forskrifter

Det er etter lokal og sentral høring gjort endringer i forskriftene som medfører en viss liberalisering av restriksjonsnivået. Dette gjelder justering av grenser, områder som er tatt ut av planen, bruk av områder til jordbruksformål, motorferdsel og etablering av grillplasser, bruk av båt og tillatelse til telting. De fleste endringene er foretatt etter lokal høring. For noen områder tilrår DN at det skal lages forvaltningsplan. MD har byttet ut *restaurering* med *istandsetting, vedlikehold og skjøtsel* i de forskriftene der kulturminner er nevnt. Dette er gjort fordi restaurering i denne sammenhengen betyr tilbakeføring til opprinnelig, dokumentert tilstand og er et snevrere begrep enn *istandsetting* og *vedlikehold*. Det kan by på store faglige utfordringer å gjennomføre en kulturhistorisk korrekt restaurering når siktemålet er å ta vare på et kulturminne slik det framstår i dag og sikre det fra videre eller framtidig forfall. Det er for øvrig foretatt enkelte redaksjonelle endringer i forskriftene.

8.4 Oppheving av tidligere vernevedtak

Oppheving av disse vedtakene skjer gjennom foreliggende kgl.res. jf. vedlegg 1 forskrift om fredning av Viernbukta naturreservat, vedlegg 9 forskrift om fredning av Spirodden naturreservat, vedlegg 24 forskrift om fredning av Malmøya brygge naturminne, vedlegg 26 forskrift om fredning av Nakholmen naturreservat og vedlegg 29 forskrift om fredning av Lindøya naturreservat.

9. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser

Fylkesmannen antar at behovet for oppsyn vil være like stort i de nye områdene som i eksisterende verneområder. Eksisterende oppsynsordninger bør derfor

utvides. For enkelte av lokalitetene vil det også være behov for styrket oppfølging og skjøtsel inntil vernevedtaket er allment kjent.

DN ser store framtidige utfordringer i forvaltningen av de nye verneområdene. Det er områder med mange mindre inngrep og anlegg, og det er stort press på områdene gjennom ulik fritidsbruk.

For en rekke områder vil det være behov for forvaltnings- og/eller skjøtelsesplan. I flere områder vil det være behov for samordning av forvaltningstiltak for natur- og kulturminnevern.

MD viser til at DN avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for de enkelte områder. Det er ikke framkommet ønsker fra kommunene om å få forvaltningsmyndighet. Også for områdene foreslått i denne verneplanen kan kommunene få tilbud om delegering av forvaltningsansvar i henhold til de kriterier som gjelder (jf brev fra MD datert 25.6.1998) dersom det er ønskelig. Utgifter til erstatninger og gjennomføring av erstatningsprosessen samt merking og oppsetting av skilt er dekket innenfor bevilgningen og tilsagnsfullmakten under kap. 1427 post 32. Den årlige budsjettmessige oppfølgingen av utarbeiding av forvaltningsplaner og etablering av oppsyn og skjøtsel vil være avhengig av den økonomiske utviklingen og budsjettsituasjonen.

Når det gjelder erstatning, kan grunneiere som får eiendommen vernet som naturreservat søke om erstatning for eventuelle økonomiske tap som følge av vernet.

10. Generelle merknader til verneplanen

Verneplanen ble sendt på høring til alle berørte grunneiere, kommuner, Akershus fylkeskommune, samt:

Lokal høring: Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen, Norsk Ornitologiske Forening, Oslo og Akershus; Naturvernforbundet i Oslo og Akershus; Oslo Politidistrikt, Havnepolitiet; Fylkesmannen i Østfold, Buskerud, Vestfold og Telemark; Statsbygg og Skjærgårdstjenesten

Sentral høring: Statens landbruksforvaltning, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Fiskeridirektoratet, Kystdirektoratet, Oljedirektoratet, Sjøfartsdirektoratet, Statens Kartverk, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelse, AVINOR, Luftfartstilsynet, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog, Statens navnekonsulent, Norges Bondelag, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norskog, Norges Fjellstyresamband, Norsk sau- og geitealslag, Norges Fiskarlag, Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforening, Norges Kystfiskarlag, Taretrålfiskernes forening, Norges Luftsportsforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norsk Industri, NHO Reiseliv, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Norsk Biologforening, SABIMA, SKOGFORSK, Norsk institutt for naturforskning, Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, NTNU, Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB), Havforskningsinstituttet og Norsk Fiskerihøgskole, Universitetet i Tromsø.

Følgende instanser påpeker i den sentrale høringen ingen eller uvesentlige konflikter, eller gir positiv tilslutning til verneplanforslaget: Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard, Oljedirektoratet og Statskog. Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon (KS) og Norges teknisk-naturvitenskaplige Universitet, NTNU avga ingen uttalelse.

Norges Jeger- og Fiskeforbund, Oslo støtter verneforslaget.

Oslo Politidistrikt ønsker en ensartet, klar og tydelig skilting. Implementering av vedtakene må være konsise og gjennomarbeidet, slik at man slipper unødige konflikter og konfrontasjoner.

Asker kommune er i hovedsak enig i forslaget, men ber om at fylkesmannen endrer vernebestemmelsene der disse er i konflikt med friluftslivet.

Bærum kommune ser positivt på verneplanen. Hensynet til friluftsliv, undervisning og båtbruk må imidlertid ivaretas bedre i enkelte områder. Det bør utarbeides en skjøtselsplan med en tilfredsstillende økonomiplan parallelt med vernet. Vedtak om nye reservater bør hjemles i den nye biomangfoldloven.

Nesodden kommune tar verneplanen til etterretning.

Norsk Ornitologisk Forening, Oslo og Akershus er svært positiv til verneforslaget.

Oslo og omland friluftsråd bemerker at formålet med vern også bør omfatte friluftslivsformål. Fylkesmannen eller fylkeskommunen bør gis adgang til å gi dispensasjon for tiltak i 100-meterssonen fra vann eller i verneområdene i stedet for kommunen. Videre er det lite presist og uheldig at forvaltningsmyndighet ikke fastsettes før vernet trår i kraft.

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus anbefaler på det sterkeste at planen gjennomføres og mener at fjordområdet bør sikres og videreutvikles som "skjærgårdspark". Den faglige begrunnelsen for vernet er god, men mange av områdene burde ha omfattet større arealer. Landskapsvern er for svakt vern, og det er viktig med en streng dispensasjonspraksis, og de er uenig i delegering av myndighet til kommunene.

Oslo kommune, Byantikvaren bemerker at alle områdene er kulturpåvirket, og finner derfor begrepet urørt natur som problematisk. Det bør utarbeides forvaltningsplaner for alle områdene. Arealene utgjør viktige friluftsområder. Det er et behov for en avklaring mellom bruk og vern, og konsekvensene for kulturminnene må inngå i avveiningen. Hensynet til kulturminner og kulturmiljø er ikke ivaretatt.

Akershus fylkeskommune, Fylkesutvalget er tilfreds med verneforslagene. Der verneforslagene skaper konflikter med viktige kulturminne- og friluftsimteresser, bør verneformene justeres. Verdifulle friluftsområder og kulturminner bør fremheves mer. Fylkesutvalget forutsetter at i områder med kulturinteresser vil kulturminne-myndighetene høres ved søknad om dispensasjon.

Oslo kommune, Friluftsetaten bemerker at kommunen i hovedsak er positiv til verneplanen, men mener at Thulstrupløkken og Rodeløkken og muligens Kongeskogen ikke bør vernes etter naturvernloven. Områdene på Bygdøy bør avvente reguleringsplanen. Man undres over at Reinsdyrslia på Bygdøy ikke er tatt med. Det må åpnes for skjøtsel i kulturbetingete miljøer. Det er unødvendig å måtte søke for å fjerne introduserte planter som truer verneformålet. Det er behov for å gjennomføre tiltak for å redusere/begrense problemene med gress. Det bør fremgå av vernebestemmelsene at det *skal* utarbeides forvaltningsplaner, som

inkluderer skjøtselsplan for alle verneområder som har betydelige friluftsinnteresser eller der det er behov for omfattende skjøtselstiltak.

Statsbygg bemerker at fylkesmannens tilråding er sendt ut uten at endrede forskrifter og kart er forelagt bl.a. Statsbygg til uttalelse, og at endringer som ble avtalt på et møte ikke er gjennomført. Dette blir delvis imøtegått i brev fra fylkesmannen.

Fiskeridirektoratet forutsetter at det i alle verneområder som grenser til sjø ikke vil være begrensninger for sjøbasert akvakultur og fiske. Det foreslås at forvaltningsmyndighetene kan gi tillatelse til etablering av landfester for anlegg i sjø. Bestemmelsene må ikke være til hinder for jakt, fiske og havbeite etter gjeldende lovverk. Jakt må inkludere fangst av kystsel. Oppdrett må kunne utøves uten å være i konflikt med verneformålet. Generelle dispensasjonsregler forutsettes gjelde for oppdrett. I motsatt fall foreslås at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til oppdrett som ikke strider mot verneformålet.

Norges Vassdrags- og Energidirektorat (NVE) forutsetter at vassdrags- og energianlegg blir ivaretatt i samsvar med enighet som er nedfestet i felles brev fra DN og NVE til fylkesmennene og NVEs regionkontor av november 2004. Grensene bør i størst mulig grad justeres slik at kraftanlegg og ledningsnett ikke blir liggende innenfor verneområdene.

Universitetet i Oslo, naturhistorisk museum bifaller verneplanen, men skulle gjerne sett at den for noen områder var mer omfattende. Generelt sett er de geologiske aspektene godt ivaretatt.

Riksantikvaren er generelt positiv til verneforslaget, men etterlyser en grundigere utredning om problematikken knyttet til vern og friluftsliv. Slitasjeproblematikk er relevant i forhold til kulturminner og kulturmiljø. Forvaltningsplaner må utarbeides raskt.

Norges Bondelag ber om at det *skal* utarbeides forvaltningsplaner. På den måten vil man kunne få større aksept fra grunneiere. Man bør legge opp til kommunal forvaltning.

SABIMA er positive til verneplanen, men synes at det er beklagelig at zoologiske forekomster ikke er blitt grundigere undersøkt. Det er et klart behov for skjøtsel.

Friluftsrådernes Landsforbund (FL) peker på at det er arealknapphet og press på både naturområder og friluftslivsområder, og det er et felles overordnet mål for naturvern- og friluftsinnteressene å hindre nedbygging av strandsonen. FL peker videre på at de positive sidene ved friluftsliv for å skape forståelse og aksept for naturen, ikke er trukket frem, og friluftsliv fremstilles som hovedtrusselen mot naturverdiene. De beklager at de parallelle prosessene med verneplanarbeidet for Oslofjorden og satsing på sikring av nye friluftsområder ikke er utnyttet til en felles offensiv for felles interesser. FL er enig i verneplanenes intensjon om å ivareta viktig og sårbar natur og at naturvernloven er det beste virkemiddel, men friluftsverdiene er mangelfullt dokumentert og verdsatt. FL frarår på det sterkeste at perioden med ferdselsforbud utvides til perioden 15. april til 31. juli, som er den kanskje viktigste perioden for friluftsliv langs kysten. For at folk skal respektere ferdselsforbud, må det oppfattes som viktig for sjøfuglene.

Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO) slutter seg til verneforslagene. Flere av områdene har stor verdi for friluftslivet. FRIFO er opptatt av at vernet ikke må medføre unødvendige og ubegrunnede hindringer for enkelt friluftsliv. Vernebestemmelsene må ikke være til hinder for mindre arrangementer i

undervisningssammenheng. Pedagogisk virksomhet er viktig for å skape positive holdninger og sikre god naturforvaltning. Når det gjelder motorferdsel i utmark, er det viktig at forskriftene kun åpner for det som er ytterst nødvendig og at det gjennomføres en streng forvaltningspraksis. Dette bør i størst mulig grad også gjelde sjøarealene.

10.1 Fylkesmannens tilråding

Dette er en verneplan for å sikre de naturfaglige verdiene, men vern har ofte sammenfallende interesser med kulturminneinteresser. Fylkesmannen har i en del av forskriftene åpnet for skjøtsel og restaurering av kulturminner, og at dette må skje i samarbeide med kulturminnemyndighetene. Videre er det gitt mulighet for å utarbeide skjøtelsplaner, hvor kulturminnene er et sentralt tema. Fylkesmannen mener derfor at kulturminneinteressene er godt ivaretatt.

Fylkesmannen er enig i intensjonen om at alle verneområder bør ha en forvaltningsplan. Imidlertid er det hensiktsmessig å vurdere nytten av en forvaltningsplan før denne lages. I mange av områdene er det ikke behov, eller et svært lite behov for skjøtsel.

Når det gjelder reintroduksjon av arter som naturlig hører hjemme i områdene, mener fylkesmannen at det ikke er riktig å åpne for dette. I slike tilfeller vil man måtte introdusere nye typer som ikke er tilpasset områdene.

Når det gjelder søknadsplikt for å fjerne introduserte arter, ønsker fylkesmannen at forvaltningsmyndigheten skal ha styring med utviklingen, bl.a. kan enkelte introduserte arter være av betydning som kulturminner. Forvaltning av gress vil inngå i en forvaltningsplan, slik at oppfølgingen av "Forvaltningsplan for gress i Oslo og Akershus 2004 – 2010" må sees i sammenheng med forvaltningsplaner for verneområdene.

Tillatelse til etablering av landfester for anlegg i sjø i forbindelse med havbeite og oppdrett vil være lite realistisk. Videre vil stor båtferdsel i tilknytning til dette være konfliktfyllt. Oppdrettsanlegg er arealkrevende, og vil skape konflikt. Skulle det likevel dukke opp spørsmål om dette, vil det bli vurdert i henhold til dispensasjonsreglene.

Fiskeridirektoratet forutsetter at jakt på kystsel skal kunne foregå på lik linje med annen jakt. Jakt vil neppe være å anbefale i disse områdene. De fleste områdene ligger innenfor forbudssonen mot skyting (jfr. havneloven). I tillegg er områdene rundt svært tett befolket og mye brukt i fritidssammenheng. Fylkesmannen tar til orientering NVEs kommentar om at grensene i størst mulig grad må justeres for å unngå kraftlinjer og kraftanlegg. Fylkesmannen er enig med SABIMA i at zoologiske forekomster kunne ha vært kartlagt bedre.

Friluftslivsinteressene er store i indre deler av Oslofjorden, noe som kan være konfliktfyllt. For de aller fleste områdene vil det ikke bli innført ferdselsrestriksjoner. Derimot vil det bli forbud mot bruk av grill og bål innenfor de aller fleste områdene. I noen områder er det foreslått å gi en åpning for etablering av grillplasser i samråd med forvaltningsmyndigheten. Fylkesmannen vurderer at annen fysisk tilrettelegging i hovedsak vil være i strid med verneinteressene.

Fylkesmannen vil tilrå at ferdselsforbudet utvides til å gjelde fra 15.4 til 31.7, men anbefaler at dette harmoniseres med bestemmelsene for sjøfuglområdene. Det bør

bli en felles forbudsperiode for sjøfuglområdene i Oslofjorden og Telemarkskysten.

10.2 Direktoratets tilråding

Friluftsliv og naturvern har i all hovedsak sammenfallende interesser. I noen områder er det slitasjeskader bl.a. på sårbar vegetasjon som følge av stor ferdsel. DN's utgangspunkt er at slike problemer bør søkes løst gjennom tilretteleggingstiltak (kanalisering), fremfor regulering eller forbud mot ferdsel. Tiltak som gjennomføres for å ta vare på naturverdiene, vil også bidra til at områdene i fremtiden fremstår som attraktive for friluftslivet.

Når det gjelder de foreslåtte naturreservatene som har stor verdi for friluftsliv, foreslår DN at det gjøres unntak for vedlikehold av eksisterende merkede stier. Ny merking av eksisterende stier bør derimot fortsatt skje etter søknad. Ev. behov for nye stier bør vurderes i sammenheng med skjøtselstiltak for å fremme verneformålet.

Områder som har status som statlig sikrede friluftsområder skal også i fremtiden ha tilfredsstillende betingelser for utøvelse av friluftsliv og fremstå som attraktive i så måte.

DN tilrår at det gjøres unntak for jakt og fangst etter viltloven i naturreservatene unntatt der fuglelivet er et vesentlig verneformål, samt små områder som er uegnet for jaktutøvelse. Det er av sikkerhetsmessige årsaker et generelt jaktforbud etter havne- og farvannslovgivningen i største delen av Oslofjorden, og det vil derfor ikke være aktuelt med jakt med skytevåpen. Fiske og fangst etter lov om anadrom laksefisk og innlandsfisk og saltvannsfiskeloven tillates i de verneområdene som omfatter sjø.

DN viser til at spørsmålet om hvilke aktiviteter som bør tillates, er vurdert i forhold til verneverdier og –formål. Bestemmelsen i forskriftenes § 4 nr. 1 som gir unntak for bl.a. ”... gjennomføring av skjøtelses- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten”, brukes som standard i verneforskrifter. Åpning for skjøtelses- og forvaltningsoppgaver som sådan uten at dette er bestemt av forvaltningsmyndigheten, vil kunne gi uklare rammer og medføre uthuling av vernevedtaket. Forvaltningsmyndigheten kan ellers inngå avtale med grunneier om gjennomføring av skjøtselstiltak. DN viser for øvrig til fylkesmannens merknader.

Det er ikke fremkommet konkrete interesser/planer for å sette i gang havbruk (fiskeoppdrett og skjelloppdrett) eller havbeite knyttet til områdene. I tidligere vernevedtak er det avklart at det ikke åpnes for havbruk i naturreservater. I forskriftene for enkelte områder i verneplanen for kystregionen i Troms (vgl. res. 04.06.04), er det mulighet for etablering av fortøyningsfester (landfester) i forbindelse med havbruk. Bakgrunnen for dette var innspill om å gi mulighet for dette i verneområder som grenser til havbruksrelevante områder, og hvor det var tatt ut areal for å imøtekomme havbruksnæringen. De vernede områdene i Troms er gjennomgående store og grenser til sjøområder i et betydelig omfang. Delplanen for Oslo og Akershus har derimot et svært begrenset areal og innebærer tilsvarende lite nytt verneareal i sjø, og DN tilrår at det ikke åpnes for etablering av landfester. DN tilrår at det kan tillates havbeite i relevante områder. Videre anbefaler DN at det i områder i sjø gis unntak for fangst og fiske i medhold av

saltvannsfiskeloven. Det gjøres også unntak fra ferdselsforbudet for fiske og havbeite.

Formuleringene om Kystverkets anlegg har vært benyttet som standard i verneplaner de senere år, og det foreslås at disse også benyttes i denne planen. DN vurderer det som unødig tungvint og ressurskrevende å måtte innføre søknadsbehandling av løpende, vanlig vedlikehold av bygninger og anlegg. Det vil omfatte svært mange aktører.

Flere høringsinstanser har reagert på at ferdsel av hensyn til fredningsformålet kan forbyes eller reguleres i hele eller deler av naturreservater. Dette er direkte hjemlet i naturvernlovens § 22. DN tilrår å opprettholde 15. juli som sluttdato for ferdselsforbudet. Dette er en avveining i forhold til hekkebiologi, hensynet til friluftsliv og praktiske hensyn. Samme tidsrom er også tilrådd i sjøfugldelen for verneplanen for Oslofjorden, og eksisterende reservater har også 15. juli som sluttdato.

10.3 Miljøverndepartementets tilrådning

De fleste områdene i denne planen er svært små, og befinner seg i folketette områder med stort press på arealene. Samtidig inneholder områdene viktige biologiske, geologiske og landskapsmessige verdier som må bevares.

Verneplanen er derfor et resultat av avveining mellom flere interesser der en har søkt å finne en balanse mellom vernemyndigheters, grunneieres og brukeres interesser. På den annen side er det sammenfallende interesser mellom bl.a. vern, kulturminneinteressene og friluftslivsinteressene i mange av områdene.

Departementet deler fylkesmannens og DN's oppfatning om at det er viktig at det lages forvaltningsplaner for mange av områdene. Alle som har interesser knyttet til områdene skal inviteres med for å lage planene, og derigjennom kan mange av de spørsmål som er tatt opp under høringene avklares. Det er viktig å merke seg at det som beskrives i forvaltningsplanene må være innen de rammene som verneforskriftene setter. Departementet er enig med kulturminneforvaltningen i at det kan være feilaktig å benytte begrepet "urørt natur". Det er imidlertid viktig å være klar over at selv om naturen ikke er "urørt" vil den kunne ha betydelige naturfaglige verdier.

Kraftlinjer berører en del av områdene, og er nevnt under beskrivelsen av de aktuelle områdene. Det åpnes for drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg. Vedlikehold omfatter blant annet utskifting av komponenter knyttet til kraftledninger (liner, isolatorer, master, traverser m.v.) i samsvar med anleggets tillatte egenskaper i forhold til konsesjon etter energiloven. Oppsetting av master med annen utforming enn eksisterende anlegg, omfattes normalt ikke av bestemmelsene på dette punkt. Ved utskifting av master eller andre komponenter, skal master og komponenter som er mest mulig lik eksisterende benyttes, med mindre overgang til andre typer master og komponenter vil redusere anleggets innvirkning på verneverdiene uten urimelige kostnader eller ulemper for anleggseieren, jf. energiforskriften § 3-4.

I forbindelse med vedlikehold vil det kreves særskilt tillatelse for motorferdsel fra forvaltningsmyndigheten for verneområdet. Det presiseres at forvaltningsmyndigheten vil kunne gi tillatelser av lengre varighet på bestemte vilkår, slik at det ikke må søkes for hvert enkelt tilfelle. Unødig tungvint drift og

vedlikehold kan på denne måten unngås, samtidig som forvaltningsmyndigheten kan sikre en mest mulig skånsom motorisert ferdsel i forhold til verneverdiene.

Bestemmelsene presiserer at tiltakshaveren kan foreta nødvendig istandsetting ved akutte utfall av anleggene. Ved akutte feil på anleggene kan det oppstå behov for umiddelbar reparasjon av installasjoner som medfører bruk av motorkjøretøy. I slike akutte tilfeller vil det ikke være tid til å innhente tillatelse til bruk av motorkjøretøy i verneområdet, dersom den nødvendige motorferdselen ikke allerede er tillatt i allerede gitt tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. I slike tilfeller forutsettes det at motorferdsel skjer mest mulig skånsomt, og at det snarest mulig i ettertid meldes fra til ansvarlig forvaltningsmyndighet for verneområdet.

Oppgradering og/eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linjetverrsnitt er tillatt når dette ikke forutsetter vesentlige fysiske endringer i strid med verneformålet. Bestemmelsen omfatter tilfeller hvor det oppføres andre typer master, ved oppsetting av større master eller opphenging av nye liner m.v. som endrer anleggets egenskaper i forhold til hva det er gitt konsesjon til å etablere, og når endringen ikke innebærer en vesentlige fysisk endring i forhold til formålet med vernet. Eksempel på tiltak kan være endring av driftsspennning eller ledningstykkelser. Oppgraderinger som innebærer bruk av større eller endrede master kan også omfattes dersom det ikke kommer i konflikt med verneverdiene.

Oppgradering/fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under ovennevnte, skal behandles etter søknad. Med dette siktes til tilfeller hvor oppgraderingen eller fornyelsen kan innebære en vesentlig fysisk endring i strid med verneformålet. Vurderingen av om oppgraderingen eller fornyelsen innebærer en vesentlig fysisk endring i forhold til formålet med vernet, vil være en konkret vurdering av tiltakets samfunnsmessige betydning satt opp mot hensynet til verneformålet i det enkelte tilfelle. Det antas at slike dispensasjoner under normale omstendigheter vil kunne gis. Hensikten med konkret søknad er også å etablere en kontakt i forkant mellom tiltakshaver og forvaltningsmyndigheten for verneområdet med sikte på å drøfte avbøtende tiltak slik at mulige negative konsekvenser for verneformålet som følge av anlegget i størst mulig grad reduseres og dermed synliggjøres allerede i søknaden. Hensikten er ikke å diskutere nedleggelse eller dramatiske omlegginger av det eksisterende anlegget, men derimot en mest mulig skånsom utforming og mindre justeringer av anlegget. Opprettholdelse av luftledning i det samme området skal normalt aksepteres. Ved vurderingen skal det legges vekt på tiltakshaverens plikter etter energiloven til å sørge for å holde anlegget i tilfredsstillende driftssikker stand, herunder sørge for vedlikehold og modernisering som sikrer en tilfredsstillende leveringskvalitet. Ved vurderingen skal det også legges vekt på plikten til ved planlegging, utførelse og drift av elektriske anlegg å sørge for at allmennheten påføres minst mulig miljø- og landskapsmessige ulemper i den grad det kan skje uten urimelige kostnader eller ulemper for konsesjonæren.

I alle forskrifter der kulturminner er omhandlet er formuleringen *Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner* benyttet. Miljøverndepartementet forutsetter et tett samarbeid mellom kulturminnemyndighetene og

naturforvaltningsmyndighetene når det gjelder forvaltningen og behandlingen av enkeltsaker knyttet til kulturminner innenfor verneområdene. Det legges opp til at istandsetting og skjøtsel knyttet til både fredete og ikke fredete kulturminner og til naturverdiene skal skje på en slik måte at både natur- og kulturminneverdier ivaretas på best mulig måte. Tiltak knyttet til forvaltning av kulturminner må derfor avklares med forvaltningsmyndigheten for verneområdene slik at det ikke oppstår konflikt med verneformålet etter naturvernloven.

Forskriftenes punkt vedrørende kulturminner, er kun en presisering i forhold til kulturminnelovens bestemmelser som også gjelder innenfor områdene som nå foreslås vernet etter naturvernloven. Departementet vil understreke at inngrep, istandsetting og skjøtsel knyttet til kulturminner som er fredet i medhold av kulturminneloven, bare kan skje etter tillatelse fra kulturminnemyndighetene. Som nevnt over, må også slike tiltak avklares med forvaltningsmyndigheten for verneområdene slik at det ikke oppstår konflikt med verneformålet etter naturvernloven.

I forbindelse med eskorte- og sikringsoppdrag kan det oppstå behov for øvelsesflyging i lav høyde med helikopter. I samråd med Forsvarsdepartementet har MD derfor endret aktuelle forskrifter slik at øvelsesflyging i lav høyde med helikopter skal være tillatt. Det presiseres at flygingen vil skje i svært lite omfang.

Når det gjelder faglige detaljer og utfyllende kommentarer knyttet til høringsprosessene, vises det til direktoratets tilråding til departementet.

11. Merknader til de enkelte områder

Nr 1. Utvidelse av Viernbukta naturreservat i Asker kommune, Akershus fylke

Det foreslåtte verneområdet utgjør 169 daa, av dette er ca 110 daa landareal. Viernbukta ble fredet som naturreservat i 1992. Resten av området som nå foreslås fredet, er LNF- område. Det eksisterende verneområdet foreslås utvidet med 33 daa til å omfatte hele odden som avgrenser selve Viernbukta og en mindre mudderstrandbukt. Reservatet dekker gradienten fra gruntvann, mudderstrand, inn over strandeng, fukteng, til svartorsumpskog og ødeeng.

Formålet med naturreservatet er å bevare et representativt og tilnærmet urørt våtmarksområde med stor variasjon i plantesamfunn, rik våtmarksflora med flere sjeldne arter og med innslag av edellauvskog, samt en større, tilnærmet urørt og velutviklet blodstorkenebbeng med sjeldne arter. Formålet er også å ta vare på et viktig raste- og oppholdsområde for fugl. Området er velegnet til undervisningsformål.

Det finnes en fellesbrygge og en opparbeidet sti i ca 500 meters lengde her.

Asker kommune forutsetter at grensen for verneområdet følger grensen for regulerte hytteområder, og ikke kommer inn i hagen på hytteeiendom. Bruk av robåt bør være tillatt på linje med bruk av motorbåt til og fra båt plasser.

Oslofjorden friluftsråd bemerker at Brønnøya er mye benyttet i friluftssammenheng og en perle med sin umotoriserte bruk. Det er planer om en

fastlandsforbindelse (gangbru), noe som kan åpne for langt større bruk av øya til rekreasjon og friluftsliv. Det er derfor viktig å informere om områdets naturverninteresser langs turveier. Friluftsrådet anser ikke at verneforslaget vil ha negative konsekvenser ift friluftinteressene.

Norsk botanisk forening bemerker at de botaniske verdiene er godt dokumenterte, og støtter fredningsforslaget. Strandvegetasjon av denne typen er sterkt slitasjeutsatt, og turgåing bør kanaliseres til stier. Under fugletrekk og yngletid bør det vurderes ferdselsforbud i deler av reservatet. Takrørbestanden bør bekjempes i de områdene hvor den sprer seg.

Fylkesmannen viser til at høringsinstansene er positive til vern. Fylkesmannen tilrår at Viernbukta vernes som naturreservat.

DN legger til grunn at grensen går utenom grensen for regulerte hytter. Videre tilrår DN at det åpnes for bruk av robåt, kajakk m.v. til og fra eksisterende båtplasser som for motorbåter. DN viser til kommentarene til generelle forhold, og slutter seg for øvrig til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet konstaterer at dette er et attraktivt friluftsområde, og at en fastlandsforbindelse kan føre til økt ferdsel. Det er derfor viktig at det legges opp til å informere om verneverdiene for både å øke de besøkendes kunnskap og for å sikre at verneverdiene ikke blir ødelagt. Departementet anbefaler opprettelse av Viernbukta naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 2. Vendelholmene naturreservat i Asker kommune, Akershus fylke

Det foreslåtte verneområdet er 55 daa, herav 8 daa landareal, og består av tre mindre øyer. Mellom øyene er det et sammenhengende gruntvannsområde, og strandsonen består til dels av strandsump og strandeng. En av øyene har fint utviklet kalktørrengsamfunn. Det er ingen hytter på holmene.

Formålet med naturreservatet er å bevare et tilnærmet urørt naturområde i form av et småøysamfunn med særpreget strandsump og spesielle strandengsamfunn med truede og sjeldne planter.

Området er satt av som friområde i kommuneplanen.

Flere høringsinstanser er opptatt av å sikre atkomst til eiendommene, og mener vernet vil forringe verdien av eiendommene. Det er kommet flere innspill på grensejusteringer som følge av dette.

Grunneierne mener bl.a. det ikke er nødvendig å verne nederste del av tomtene som grenser ned mot bukta, at verneområdet burde begrenses til området rundt holmene, at mudring for å bedre utløp for drenggrøftene ikke må hindres og samtidig lette atkomsten med båt. Det pekes også på at begrensning av atkomstretten fra sjøen er konfliktskapende.

Oslofjorden friluftsråd bemerker at Vendelholmene er en del brukte til tur og bading. Det er en mye benyttet rasteplass i verneområdet. Dette er en av få plasser en gjennom turveinett kommer ut til sjøen på Brønnøya. Vendelholmene bør være åpne for ferdsel, men ferdselen bør kanaliseres utenom sårbart område. Det bør kunne opparbeides grillplass og stupebrett etter søknad.

Brønnøya Vel mener dagens bade- og rekreasjonsmulighetene må opprettholdes.

Norsk Hedge-Fond AS mener innskrenkninger i atkomstretten med motorbåt og bryggerett vil redusere eiendommens verdi. For å unngå dette foreslås det grensejustering.

Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen støtter verneforslaget. Det bør informeres om naturverdiene, slik at publikum får forståelse for verneformålet.

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus bemerker at avgrensningen er naturlig, men det hadde vært ønskelig med vern av hytteområdene også.

Riksantikvaren bemerker at kulturminneverdiene ikke er beskrevet i verneplanen.

Fylkesmannens tilråding

Vernet vil ikke medføre noen endring i bruk i friluftslivsyemed. Det er allerede i verneforskriftens § 3 tatt høyde for etablering av grillplasser. Annen type installasjoner vil ikke tillates. Båtopplag og lagring av gangbro kan fortsette. Det tillates ikke at båter blir liggende på land over sommeren. Vinteropplag må ikke medføre konflikt med verneformålet. Nærmere bestemmelser skal gis i forvaltningsplanen. Det vil bli restriksjoner i bruk av motorgående fartøy, med unntak av tilkomst til egen brygge, samt fra velets brygge på Vendelholmene. Vernet vil ikke være til hinder for at grunneiere kan gjennomføre skjøtsel. Dette gjelder blant annet fjerning av takrør. Tiltak bør skje i samråd med forvaltningsmyndigheten, fortrinnsvis gjennom en forvaltningsplan. Vedlikehold og oppgraderinger av traseen for drens- og avløpsvann med mer kan gjennomføres etter søknad.

Nye tomtegrenser vil ikke ha betydning for fylkesmannens forslag til avgrensning.

Mudring vil være i strid med verneformålet. Noe av det som gjør området verdifullt er de grunne områdene rundt holmene som medfører at man får strandsump og strandengvegetasjonen.

Direktoratets tilråding

DN viser til de generelle kommentarene, og slutter seg for øvrig til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets tilråding og anbefaler opprettelse av Vendelholmene naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 3. Skogerholmen naturreservat i Asker kommune, Akershus fylke

Hele øya foreslås vernet, og det foreslåtte verneområdet utgjør 20 daa landareal. Terrenget er vekslende med knauser og senkninger med engvegetasjon, med fine busk- og krattsamfunn. Vegetasjonen viser tydelig tegn på gåsebeite. En mindre fukteng finnes på øya.

Formålet med fredningen er å bevare et spesielt område med stort geologisk og botanisk mangfold, og en spesiell naturtype med fint utviklede kalktørrenger og andre velutviklede vegetasjonstyper med sjeldne arter. Det er registrert 145 karplantearter på øya. Øya er en geologisk typelokalitet og har høy vitenskapelig verdi.

Planstatus: LNF-område.

Asker kommune viser til at området er mye brukt til friluftsliv. Innføring av ferdselsrestriksjoner er vanskelig å forene med friluftslivet. Motorbåter må kunne legge til land.

Oslofjorden friluftsråd viser til at Skogerholmen er benyttet til bading og telting. Telting kan medføre slitasje på vegetasjonen og friluftsrådet har derfor forståelse for at teltforbud vurderes. Det bør i § 5 åpnes for enkle friluftslivsinstallasjoner som grillplass og stupebrett.

Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen støtter fredningsforslaget, og oppfordrer til at det blir laget informasjon til publikum om lokaliteten. Floraen vil være utsatt hvis fritidsbruken øker eller tar andre former.

Fylkesmannens tilråding

Det vil i utgangspunktet ikke bli innført ferdselsrestriksjoner, men DN kan innføre restriksjoner hvis det viser seg nødvendig av hensyn til fredningsformålet.

Forvaltningsmyndigheten kan godkjenne og tilrettelegge for etablering av grillplasser og lignende. Oppsetting av stupebrett eller lignende vil det ikke gis tillatelse til.

Direktoratets tilråding

DN viser til kommentarene til generelle forhold, og slutter seg for øvrig til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet mener det er viktig at forvaltningsmyndigheten påser at friluftslivsaktivitetene ikke kommer i konflikt med verneformålet. Departementet slutter seg til direktoratet og anbefaler opprettelse av Skogsholmen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 4. Katterompa plantefredningsområde i Asker kommune, Akershus fylke

Det foreslåtte verneområdet utgjør 6 daa landareal. Formålet med fredningen er å ivareta sjeldne plantearter og deres livsmiljø i form av de velutviklede vegetasjons-typene kalktørreng og strandeng-strandsump. Området er avsatt som friområde i kommuneplanen. Det finnes kraftledninger i området.

Asker kommune forutsetter at det ikke innføres ferdselsrestriksjoner på Katterompa så lenge besøket ikke øker merkbart.

Oslofjordens friluftsråd viser til at Katterompa er en populær tur- og badeholme. Rådet påpekte at det er knyttet mye ressurser til vedlikehold av brygge. En kan kanalisere ferdselen utenom sårbart område.

Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen mener at det slitasjeutsatte området bør beskyttes med et gjerde. De sjeldne artene tåler i svært liten grad tråkk. De støtter derfor et vedtak om et mulig ferdselsforbud. Et skilt på fastlandet bør informere publikum om hensikten med verneformålet.

Fylkesmannens tilråding

Katterompa er et viktig område for friluftslivet. Forslaget vil i utgangspunktet ikke medføre ferdselsrestriksjoner. Vedlikehold av brygge/gangbro, vil ikke bli

berørt av vernet. Utarbeidelse av forvaltningsplan vil kunne være hensiktsmessig. Skilting er viktig for å spre informasjon.

Direktoratets tilråding

DN viser til kommentarene til generelle forhold, og slutter seg for øvrig til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet er enig i at ferdselsrestriksjoner vil sette begrensninger for friluftslivet. Samtidig er dette et lite område, der formålet med vernet er å ta vare på sårbare plantesamfunn. Forvaltningsmyndigheten må derfor følge med på utviklingen i området, og se til at friluftaktivitetene ikke kommer i konflikt med verneformålet. Departementet anbefaler opprettelse av Katterompa plantefredningsområde i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 5. Langåra naturreservat i Asker kommune, Akershus fylke

Det foreslåtte verneområdet er på 118 daa landareal, og består av to delområder. Størstedelen av øya er skogvokst.

Formålet med vernet er å bevare en tilnærmet urørt og spesiell naturtype med vokseplasser for særpreget strandsump- og strandengflora med flere rødlistearter, samt artsrike kalktørrenger. Langåra er en geologisk typelokalitet med særskilt vitenskapelig interesse. Området er LNF-område.

Asker kommune viser til at Langåra er svært mye brukt til friluftsliv, og er skeptisk til om restriksjonene lar seg gjennomføre uten et aktivt oppsyn. Innføring av ferdselsrestriksjoner er vanskelig å forene med friluftslivet.

Oslofjordens friluftsråd viser til at Langåra har store friluftsinnteresser. Øya bærer i liten grad preg av å være utsatt for slitasje og det er derfor i utgangspunktet ikke behov for å kanalisere ferdselen. Dagens bruk/teltning medfører ikke vesentlig skade ifht verneinteressene. En bør etter søknad kunne opparbeide svært enkle friluftslivs-installasjoner som grillplass og stupebrett.

Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen anbefaler at det utarbeides en brosjyre som forteller om geologi, landheving og planteliv. Hele øyas sydsida burde vernes, slik at det blir forbindelse mellom område I og II. Hele øya kunne eventuelt bli vernet som landskapsvernområde.

Universitetet i Oslo mener verneforskriften bør inkludere vern av kalkovnene.

Riksantikvaren bemerker at skjøtsel av kulturminner bør inngå i forvaltningsplanen. Dette må nedfelles i forskriften.

Fylkesmannens tilråding

Forslaget vil i utgangspunktet ikke medføre ferdselsrestriksjoner. Fylkesmannen mener at slitasjen ved teltning er stor, og det er store områder som kan brukes til teltning utenfor verneområdene. Fylkesmannen mener at de tilleggsområder som forslås innbefattet har så store inngrep at de ikke er relevant for vern. Også hensynet til friluftslivet veier så vidt tungt at fylkesmannen ikke ønsker å foreslå vern her.

Fylkesmannen er enig i at skjøtsel av kulturminner må inngå i forskriften og foreslår et tillegg i § 5.3 ”Skjøtsel og restaurering av kulturminner etter tillatelse fra kulturminnemyndighetene.”

Direktoratets tilråding

DN viser til kommentarene til generelle forhold, og slutter seg for øvrig til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet slutter seg til DN's tilråding og anbefaler opprettelse av Langåra naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 6. Bjerkås naturreservat i Asker kommune, Akershus fylke (204 daa)

Det foreslåtte verneområdet omfatter kun landareal. Lokaliteten består av to kalkrygger, en isdam og to mindre jorder som danner en naturlig enhet. Formålet med naturreservatet er å bevare et større helhetlig, egenartet område med flere nasjonalt sjeldne naturtyper som er representative for indre Oslofjord, som tørre kalkskoger, rasmarker, rike strandberg og ferskvann. Området er svært artsrikt og Norges største kjente forekomst av ertevikke finnes her. Alm-lindeskogen inneholder flere rødlistede sopparter. Insektfaunaen er rik og varmekjær med meget høy verneverdi. Det er påvist bl.a. liten salamander her. De geologiske typelokalitetene har stor vitenskapelig verdi. I kommuneplanen er området avsatt til LNF-område, badeområde og næringsområde. Området grenser mot to naturminner. Det går ei kraftgate gjennom området.

Asker kommune ber om at muligheter til bading og annet friluftsliv må sikres. Kyststien må sikres uten ferdselsrestriksjoner. Det må fortsatt være tillatt å dyrke det området innenfor reservatet som i dag er innmark. Plukking av "vanlige" blomster og grilling på tilrettelagte plasser må kunne tillates.

Landbrukskontoret i Asker og Bærum er positiv til verneplanen. Den dyrkede marka burde få gro naturlig igjen for å forsterke verneformålet.

Avfallsselskapet VEAS bemerker at midt inne i det foreslåtte verneområdet ligger en 50 m høy ventilasjonspipe. VEAS er avhengig av å ha atkomst til denne. I forbindelse med utvidelse av anlegget er det nødvendig med ny atkomst og portal til fjellanlegget. Videre ønskes det at vernegrensen trekkes minst 10 m fra bygninger og tanker slik at man kan drive nødvendig vedlikehold uten at man må søke om tillatelse. Høyere trær må kunne felles for at de ikke skal utgjøre noe trussel for anlegget.

Oslofjorden friluftsråd viser til at det er et viktig og mye benyttet friluftsområde med stor badestrand og kyststi her. Enkel skjøtsel/vedlikehold av eksisterende kyststitråse må godtas. Det bør settes opp oppslag om naturverninteressene. Ettersom kyststien går gjennom området og kan være aktuell å bruke i forbindelse med arrangement, bør ordlyden i forskriften endres til "forbud mot idrettsarrangement el. andre større arrangement utenfor oppmerkede stier/i terreng".

Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen mener de geologiske og entomologiske verneverdiene syntes alene å være tilstrekkelige til vern som naturreservat.

SABIMA er positiv til vernet. Det er viktig at områdene får en god økologisk avgrensning og at de ikke blir for små. De foreslår at det sørvestre hjørnet på Bjerkås inkluderes i verneplanen.

Riksantikvaren vil at det åpnes for skjøtsel av den gamle isdammen.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen foreslår å flytte grensen bort fra renseanleggets bygninger, og gi en generell dispensasjon for atkomst til friskluftsinstallasjonene. Vern medfører ikke forbud mot ferdsel, bading eller bruk og vedlikehold av kyststien. Fylkesmannen foreslår å endre § 3.6 til: "Bruk av naturreservatet til idrettsarrangement eller andre større arrangement utenfor kyststien er forbudt." SABIMA ønsker å inkludere mer i verneområdet. Fylkesmannen viser til at det nylig er utarbeidet reguleringsplan for området. Fylkesmannen er enig i at skjøtsel av den gamle isdammen må inngå i forskriften. Det er naturlig å inkludere kulturminnemyndighetene i utarbeidelse av forvaltningsplaner.

Direktoratets tilråding

DN tilrår å endre forskriften slik at det tas inn unntak for motorferdsel i forbindelse med vedlikehold av VEAS sine ventilasjonsanlegg. DN viser ellers til kommentarene til generelle forhold, og slutter seg for øvrig til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet merker seg at dette er et område med sjeldne naturtyper og arter som krever strengt vern. MD mener at de unntak som er gjort for at avløpsselskapets anlegg skal kunne drives, og at friluftslivsaktivitetene skal kunne fortsette, er rimelige. Departementet er blitt kjent med at det drives korndyrking på de to jordene i reservatet. Det er derfor i forskriften lagt inn en formulering i § 4 om at vernet ikke er til hinder for vanlig jordbruksdrift på eksisterende dyrkede arealer og at nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift av jordbruksarealer er tillatt.

Departementet støtter for øvrig DNS tilrådning og anbefaler opprettelse av Bjerkås naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 7, 8, og 9. Løkeneshalvøya landskapsvernområde, Løkenesskogen naturreservat og Spirodden naturreservat i Asker kommune, Akershus fylke

Formålet med **Løkeneshalvøya landskapsvernområde** (788 daa, alt landareal) er å bevare det vakre og egenartede natur- og kulturlandskapet som en helhet, med særpreg fra tidligere tiders jordbrukslandskap, og med de biologiske, geologiske og kulturhistoriske elementer som bidrar til å gi området dets verdifulle karakter.

Formålet med **Løkenesskogen naturreservat** (114 daa, alt landareal) er å bevare en tilnærmet urørt artsrik edelløvskog med karakteristisk planteliv, mange rødlistede sopparter, og en havstrand med forekomst av verdifulle planter.

Formålet med **Spirodden naturreservat** (utvidelse av eksisterende reservat med 16 daa til 60 daa, alt landareal) er å bevare en klassisk lokalitet for forståelsen av Oslofeltets fossilførende bergarter. Området har meget høy vitenskapelig og pedagogisk verdi. Spirodden er botanisk rik med kalkfuruskog og alm-lindeskog som inneholder flere sårbare og truede arter. Området er også egenartet på grunn av en stor forekomst av den nasjonalt sjeldne og kritisk truede arten hvitmure.

Det er dokumentert ca. 550 arter karplanter, 228 arter sopp og 47 fuglearter i de tre områdene. Det antas å være atskillig flere viktige arter her, ettersom moser, lav, insekter og pattedyr er utilfredsstillende undersøkt. 41 av soppartene og 16 av karplanteartene er oppført på den nasjonale rødlista.

Hoveddelen av områdene er avsatt som LNF-område. Øvrige arealer er regulert til byggeområde offentlige formål og byggeområde/spesialområde bevaring og spesialområde kulturminne-bolig. Det finnes kraftledninger i Løkeneshalvøya landskapsvernområde.

En rekke grunneiere er kritisk til vernet og ønsker ikke at deres eiendommer blir med i planen. En grunneier mener at naturverdiene best ivaretas av grunneier. Det er også bekymring for at vernet vil sette restriksjoner på dagens og framtidig bruk av eiendommene. En grunneier sier at erfaringene etter at naturreservatet ble opprettet er stor ferdsel, slitasje og forsøpling. Den opprinnelige vegetasjonen virker å være helt eller delvis borte. Det er ikke samsvar mellom forsøplingen som friluftslivet og båtfolket fører med seg og de store restriksjonene som grunneierne får. Det er kommet forslag på justering av grensene og at vernekategorien landskapsvern bør benyttes i stedet for reservat. Noen grunneiere påpeker unøyaktigheter i kartgrunnlaget. En grunneier er kritisk til den faglige dokumentasjonen. En annen grunneier lurer på om vernet er lovlig. Grunneiere v/adv. Tor N. Rekve har motforestillinger til at eiendommene blir inkludert i verneforslaget. Vernet vil få praktiske og økonomiske konsekvenser for eier.

Asker kommune mener at verneforslagene stort sett er i tråd med kommunens arealplan. Det er viktig at man tar hensyn til friluftslivet og landbruksinteressene. Det må åpnes for nye bygninger tilknyttet gårdsturisme. Naturreservatene foreslås utvidet med deler av kommunal skog. Det er viktig at vernet ikke hindrer dagens bruk til turorientering og treningsløp. I vest forelås at landskapsverneområdet tar med dyrket areal som er avsatt til offentlig formål i kommuneplanen.

Landbrukskontoret i Asker og Bærum er positiv til verneplanen. Det er plantet en rekke treslag, og slike introduserte arter må kunne fjernes.

Akershus fylkeskommune understreker at mange kulturminner ligger innenfor områdene som foreslås vernet. Friluftinteressene knyttet til sjøen må ivaretas.

Oslofjorden friluftsråd framholder at Løkeneshalvøya er et regionalt svært viktig og mye benyttet tur- og friluftsområde. De ønsker å føre fram kyststien mellom bygninger og strandsoner. Det er viktig å informere turgåere om verneinteressene. Nye kyststisraser anses ikke for å være i konflikt med vernet. Det bør etter søknad kunne opparbeides grillplass og stupebrett.

Sameiet Engeråsen v/Adv Per Sandvik og Egebergsameiet protesterer mot forslaget og foreslår å endre avgrensingen. Sameiet Engeråsen mener det er naturlig å anlegge en brygge for småbåter og bading på eiendommen.

Riksantikvaren er positiv til verneforslaget, men etterlyser en grundigere utredning knyttet til vern og friluftsliv. Slitasjeproblematikk er relevant i forhold til kulturminner og kulturmiljø.

Statens landbruksforvaltning påpeker at i forskrift for Løkeneshalvøya landskapsvernområde, § 5.2, anbefales det at det brukes samme formulering som for Svartskog: ”Oppføring av bygninger og anlegg som er nødvendig for landbruksdriften”.

Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen er klar over at området har noe av det høyeste biologiske mangfoldet i landet, og støtter verneforslagene. Det bør umiddelbart utarbeides skjøtselsplan.

Norges Bondelag ber om at det *skal* utarbeides forvaltningsplan. Man bør legge opp til en kommunal forvaltning.

Fylkesmannens tilråding

Det har vært holdt en rekke befaringer og møter som har bidratt til å oppklare usikkerhet, vurdering av tiltak og endring av grenser.

Løkeneshalvøya landskapsvernområde

På grunn av uklarheter mellom § 3 (forbudt mot gjødsling og bruk av kjemiske hjelpemidler) og de generelle unntakene i § 4 foreslår fylkesmannen å ta ut bestemmelsene i § 3 vedrørende arealer som benyttes til jordbruksproduksjon. Likeledes må forbudet mot oppføring av bygninger, tilbygg, ombygging av eksisterende bygg og anlegg fjernes eller endres til: "Oppføring av bygninger og anlegg som er nødvendig for landbruksdriften".

Fylkesmannen er i hovedsak positiv til forslag om gårdsturisme, men viser til at fremdriften av et slikt prosjekt hviler på grunneier. Når det gjelder oppsetting av platting og eventuelle brygger, er dette i første omgang forhold som skal vurderes av Asker kommune. Fylkesmannen er innstilt på å beholde forbudet mot gjødsling og bruk av kjemiske hjelpemidler. Det vises til at vanlig jordbruksdrift er tillatt. Bestemmelsene knyttet til bygninger, tilbygg m.v. blir opprettholdt med gjeldende ordlyd. Fylkesmannen finner ikke å kunne imøtekomme forslagene til endrete grenser.

Løkenesskogen naturreservat

I fylkesmannens opprinnelige forslag, var et jorde inkludert i forslaget. Intensjonen var at jordet skulle gjennomgå en naturlig suksesjon og til slutt ende opp som skogbevekst. Fylkesmannen har forståelse for at gårdeier ønsker å fortsette gårdsdrift på jordet, og har endret forslaget slik at jordet inngår i landskapsvernområdet. I tillegg er reservatforslaget utvidet i nordlig retning. Slik sett er både grunneiers og Asker kommunes forslag i møtekommet. Utvidelsesforslaget inneholder både verneverdige kystskogstyper og flere rødlistede arter.

Spirodden naturreservat

Fylkesmannen er enig med grunneier i at slitasje på grunn av ferdsel og friluftsliv er et problem. Forvaltningsmyndigheten har derfor oppført en skigard på tvers av odden. Når det gjelder at vernegrensen går nær opp til bolig, er fylkesmannen innstilt på at det settes av en 5 meters omkrets rundt hovedhytten hvor det er unntak fra forskriften. Fylkesmannen oppfatter den gamle forskriften som like streng som den nye. Imidlertid er den nye forskriften mer detaljert og utdypende. For vedhogst er forskriften noe skjerpet ved at det kun kan tillates hogst etter søknad fordi forvaltningsmyndigheten ønsker bedre kontroll over volum, hvilke treslag som tas ut og i hvilke deler av eiendommen hogsten skjer. Når det gjelder at grunneier kan ivareta verneverdiene like godt som ved vern, kan ingen garantere hvordan privat skjøtsel vil håndtere et område i fremtiden. Imidlertid kan en skjøtselsplan som forvaltningsmyndighet og grunneier utarbeider i fellesskap, gi en god og framtidrettet løsning. Likeledes er det ingen

automatikk i at fredning medfører økt ferdsel. Fylkesmannen har gjennomført en befarings sammen med grunneier og hans advokat. Etter dette er grensen trukket bort fra huset. Når det gjelder feilaktig kartinformasjon, er dette kart som viser markslag. Når det gjelder innholdet i fagrapporten, er det kommunen som er oppdragsgivere til rapporten. Denne er dels en sammenstilling av kjente data, og dels nye undersøkelser.

Etter møte og befarings med grunneierne er grensen mellom naturreservatet og landskapsvernområdet justert. Naturkvalitetene på Spirodden er i mange tilfelle resultat av en naturvennlig skjøtsel utført av grunneierne. Slik sett vil ikke et naturreservat medføre store forandringer. Grunneierne er svært opptatt av å hegne om den private sfære.

Direktoratets tilråding

DN registrerer at det har vært mange innspill og protester. Samtidig framstår Løkeneshalvøya ut fra geologi, klima og moderate inngrep som et unikt landskap i denne regionen. Området huser et bredt artsmangfold, herunder mange rødlistearter.

Eiendommen Munkesletten omfattes av reguleringsplan fra 1986 avsatt til spesialområde kulturminne-bolig. Grunneier ønsker at eiendommen tas ut av verneplanen. DN viser til at en reguleringsplan går foran vernebestemmelsene i et landskapsvernområde, og arealet tas ut av landskapsvernområdet og Spirodden naturreservat. For Vetre tas arealet som byggeområde offentlig formål i kommune-planen ut av landskapsvernområdet. Områdene omfattet av reguleringsplanen for bo- og behandlingssenter på Vetre, inkluderes i landskapsvernområdet.

En eiendom ligger rett ved en naturlig inngangsport til landskapsvernområdet. Av hensynet til å redusere tekniske inngrep i verneområdet, tilrår DN at denne eiendommen tas ut. DN frarår at andre områder tas ut, og at eiendommen 56/89 reguleres til spesialområde naturvern. DN registrerer at det foreligger en innsigelse her.

DN støtter kommunen sin argumentasjon for å etablere et friområde på Merraneset. DN tilrår at grensen fra Merraneset mot Konglungvegen trekkes utenom eiendommen 56/128 slik at området framstår som bedre arrondert. DN tilrår at det blir utarbeidet en forvaltningsplan som omfatter skjøtsel, informasjon, tilrettelegging og utdyping av verneforskriftene for øvrig.

DN viser til kommentarene til generelle forhold, og slutter seg for øvrig til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet viser til at de tre verneområdene omfatter verdifulle landskap og arter. Det er foretatt en rekke justeringer på bakgrunn av innspillene i høringene. Restriksjonsnivå og areal er derfor tilpasset andre interesser slik at dagens aktiviteter i hovedsak kan fortsette. Asker kommune og eier av Løkenes gård har hatt kontakt med departementet i forbindelse med utarbeidelse av en disposisjonsplan for etablering av gårdsturisme. Departementet viser til at det ikke er noe i veien for etablering av tiltak som ikke kommer i konflikt med verneformålet. Det må i slike tilfeller søkes dispensasjon etter den generelle dispesasjonsparagrafen.

Departementet støtter for øvrig DNs tilrådning og anbefaler opprettelse av Løkeneshalvøya landskapsvernområde, Løkenesskogen naturreservat og Spirodden naturreservat i henhold til vedlagte forskrifter og kart.

Nr 10. Torvøya og Bjerkholmen naturreservat i Bærum kommune, Akershus fylke

Lokaliteten består av Torvøya, deler av Bjerkholmen og sjøarealet omkring. Arealet er på 266 daa, av dette 213 daa landareal. Sjøarealet grenser til eksisterende og foreslåtte verneområder.

Formålet med fredningen er å bevare to tilnærmet urørte representative kambrosilurøyer med mellomliggende sjøområde samt deres plantesamfunn som er egenartete og artsrike med flere rødlistearter. Hensikten er også å bevare fugleliv og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området. Området har høy biodiversitet, mange forskjellige plantesamfunn og høy representativitet. Totalt er det registrert 208 karplanter på Torvøya.

Det er ikke gjort undersøkelser av insekter på øyene, men områdene antas å ha høy verdi som levested for insekter.

Området er satt av som LNF-område i kommuneplanen. Torvøya eies av DN.

Bærum kommune støtter verneforslaget, men mener at ferdselsforbud bare må gjelde på og rundt Langskjær og skjæret øst for Torvøya. På Torvøya bør det åpnes for etablering og vedlikehold av enkle tiltak for friluftslivet. Kommunen ber om at områdene ses i sammenheng med forslaget til reguleringsplan mht friluftsliv. Kommunen ber om at fylkesmannen vurderer landskapsvern. Dette bør også vurderes for områdene som har kulturbetinget natur. Kommunen foreslår at motorferdsel på sjøen ikke blir forbudt. Bålbrenning og bruk av grill på Torvøya bør tillates på godkjente steder.

Oslofjordens friluftsråd minner om at området i utgangspunktet burde være tilgjengelig for allmennheten gjennom atkomst med småbåt. De anser imidlertid behovet for friområder i denne delen av Bærumsskjærgården langt på vei blir dekket. De har derfor forståelse for at Torvøya ikke blir tilrettelagt. Det er likevel ønskelig å se på muligheter for å få etablert noen båtfester. Øya har et nyoppført toalett og noen båtfester. De anbefaler at sørsiden av øya unntas fra motorferdselsforbudet.

Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen støtter verneforslaget. Skjøtsel bør koordineres med Lilløyplassen naturhus. Ornitologene som er knyttet til naturhuset har interesse av øyene som fuglelokaliteter. De støtter et eventuelt ferdselsforbud. Områdene har et rikt, men sårbart planteliv og et mangfoldig fugleliv.

Fylkesmannens tilrådning

Fylkesmannen ønsker å være restriktiv til å tilrettelegge området til friluftsliv i for stor grad. Bålbrenning og bruk av grill er ikke ønskelig. Fylkesmannen foreslår å ta ut forbudet mot motorisert ferdsel på sjøen.

Direktoratets tilrådning

DN slutter seg til fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet støtter DN's tilråding.

Kommunen ønsker at verneformen landskapsvern vurderes. Ut fra behovet for å gi tilstrekkelig godt vern av området generelt, og de verneverdige artene spesielt, er naturreservat den beste verneformen. Departementet anbefaler opprettelse av Torvøya og Bjerkholmen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 11. Kjøholmen naturreservat i Bærum kommune, Akershus fylke

Verneforslaget omfatter 58 daa landareal på midtre del av Kjøholmen. Østsiden er et populært mål for fritidsbåter og badeturister.

Formålet med fredningen er å bevare et tilnærmet urørt og særpreget kalkfuruskogområde og flere representative kalkenger. Området er egenartet og artsrikt, med forekomster av sjeldne arter. Totalt er det registrert 226 karplanter på øya. Området har stor pedagogisk verdi.

Området er satt av som LNF-område i kommuneplanen.

Bærum kommune viser til at det er planer om å etablere ferjeanløp på Kjøholmen med turvei, badestrand og tilhørende anlegg. De anbefaler at en turvei tas ut av verneforslaget, eller at veien kan vedlikeholdes. Grensa bør flyttes østover slik at en bygning blir liggende utenfor verneområdet.

Oslo kommune støtter forslaget om vern, men mener det bør åpnes for skjøtselstiltak for å ivareta de åpne og verdifulle engene. Vedlikehold av stier og bekjempelse av introduserte arter bør være tillatt.

Oslofjordens friluftsråd viser til at kommunen ønsker å gjøre Kjøholmen til "den nye friluftøya i Bærums-skjærgården". Verneforslag vil redusere friluftinteressene i denne delen av Bærums-skjærgården. Dette er område med stort behov for flere friområder. De ber derfor fylkesmannen om å revurdere vern. OF anbefaler at en etter søknad skal kunne søke om bruk av øya til idrettsarrangement/større arrangement og opparbeide f.eks grillplass og stupebrett. De ber om at grensen justeres utenom kyststien og en hytte.

Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen mener at området er verdifullt for undervisning. Området representerer også et meget vakkert fjordparti.

Fylkesmannens tilråding

Vedlikehold og bruk av eksisterende stier vil ikke bli berørt av vern. Det vil ikke bli gitt tillatelse til nye traseer. Fylkesmannen er enig i forslaget om endring av grensen i nord, men vil ikke unnta hele kyststien fra verneområdet fordi etablerte stier fortsatt vil kunne brukes og vedlikeholdes som før. Fylkesmannen finner ikke å kunne endre grensen i vest. Ettersom reservatet ikke dekker hele øya, må man bruke andre deler av øya til større arrangementer, etablering av stupebrett med mer.

I § 4 punkt 3 gis et generelt unntak for vedlikehold av stier. Når det gjelder bekjempelse av introduserte arter mener fylkesmannen at dette er skjøtselstiltak som skal nedfelles i en eventuell forvaltningsplan. Dette er hjemlet i § 7.

Direktoratets tilråding

DN viser til kommentarene til generelle forhold, og slutter seg for øvrig til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet slutter seg til DN's tilrådning og anbefaler opprettelse av Kjøholmen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 12. Paradisbukta naturreservat i Bærum kommune, Akershus fylke

Det foreslåtte verneområdet er på 32 daa, av dette er 15 daa landareal. Området består av en grunn bukt med gjørmebunn på østsiden av Grimsøya. Formålet med fredningen er å bevare et tilnærmet urørt marint gruntvannsområde samt strandeng og kalktørreng, med tilhørende plante- og dyreliv, bl.a. vegetasjon som er sterkt truet nasjonalt. Området har høy biodiversitet, utgjør en egenartet og verdifull naturtype, og er en av de få gjenværende lokaliteter i Oslofjorden. I kommuneplanen er området avsatt til fritidsboliger og LNF område.

Grunneierne peker på at vernet vil skape problemer i forhold til oppføring av bygninger og brygger, utvikling av badeplasser, fjerning av nedfallstrær, atkomst med båt og ferdsel. Det hevdes at vernet vil forringe eiendommene og være en sterk inngripen i grunneiers disposisjonsrett. Verneforslaget er uforholdsmessig stort, og naturreservat er for strengt. Kartet i planen er ikke oppdatert.

Bærum kommune foreslår at motorferdsel på sjøen ikke blir forbudt.

Oslofjordens friluftsråd minner om at Paradisbukta inngår i OFs sikringsdokumentasjon. Det er gode bade- og fiskemuligheter noen steder. Det burde være muligheter for tilrettelegging ift. friluftsliv, for eksempel båtfester. Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen mener at området er biologisk meget verdifullt. Tekniske inngrep bør fjernes.

Fylkesmannens tilrådning

Verneforslaget vil ikke få følger for den alminnelige ferdselen på land. Vedlikehold av stier og fjerning av nedfallstrær som hindrer bruk av stier kan godtas. Det vil imidlertid være søknadsplikt dersom det er vedlikehold som vil endre stienes karakter i forhold til dagens standard. Fylkesmannen foreslår at det gis et generelt unntak for bruk av motorbåt til og fra bryggene, men vil ha en restriktiv holdning til etablering av nye brygger, boder og badeplasser. Fylkesmannen vil ikke motsette seg at man fortsetter å bruke området til båttopplag, men vil sette krav til at båtene i sommerhalvåret ikke blir liggende permanent på land. Når det gjelder kart, så har ikke fylkesmannen hatt tilgang på et nyere og oppdatert kartgrunnlag. Fylkesmannen vil ikke gå inn for at det gis åpning for tilrettelegging som for eksempel etablering av båtfester på land, men vil ikke motsette seg at man fortsatt kan ha bålplass på den plassen man har brukt tidligere.

Direktoratets tilrådning

DN viser slutter seg til fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet mener dagens bruk av området i hovedsak kan fortsette. De restriksjoner som er foreslått, mener MD er nødvendige av hensyn til verneformålet. Departementet slutter seg for øvrig til DN's tilrådning og anbefaler opprettelse av Paradisbukta naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 13. Borøya naturreservat i Bærum kommune, Akershus fylke

Det foreslåtte verneområdet er på 273 daa. Borøya er en kambrosilurøy med marine avsetninger. Tidligere dyrket mark dominerer landskapsbildet. Hele Borøya med unntak av sørvestre del og odden i øst er foreslått vernet. Alt er landareal.

Formålet med fredningen er å bevare et verdifullt område med en spesiell naturtype med stor variasjon av vegetasjonstyper. Området er egenartet på grunn av at et mangfold av livsmiljøer gir et særlig stort biologisk mangfold med flere rødlistede karplanter, sopparter og insekter som delvis er knyttet til åpne områder. Vegetasjonen er påvirket av øyas kulturhistorie, og har fint utformete kulturbetingete vegetasjonstyper med høy verdi. Området er regulert som LNF-område i kommuneplanen.

Bærum kommune viser til at Borøya er mye brukt til friluftsliv og undervisning. De anbefaler Borøya vernet som landskapsvernområde fordi den er sterkt påvirket av tidligere landbruk. Verneforskriften bør tillate tilrettelegging for ferdsel, teltning, etablering av faste ildsteder, vannposter, søppelstativ og toaletter, samt tillate vedlikehold av stier med merking og skilting. Området må ses i sammenheng med forslaget til reguleringsplan mht friluftsliv. Odden på den østlige delen av øya er svært mye brukt, og det bør vurderes å unnta denne fra verneplanen. Grensen mot vest og badeplassen bør endres noe.

Saraholmen er rik på kulturminner, og mye brukt til friluftsliv. Furuholmen er tilrettelagt for friluftsliv, og vedlikehold og fortsatt bruk må tillates. Grensa bør flyttes mot vest på den østlige odden på Borøya.

Oslofjorden friluftsråd viser til at øya er svært populær til friluftsliv, og brukes også til undervisning. Øya er tilrettelagt med utedoer og brygge. OF er opptatt av å bevare øya slik den ligger i dag. Det er viktig med beiting for å hindre igjengroing, samt informasjon, kanalisering av ferdsel, grillplasser, muligheter for utmarksteltning og at det lages skjøtselsplan. Saraholmen inngår i OFs sikringsdokumentasjon. De ser ikke noe behov for særlig grad av tilrettelegging på Saraholmen. Det er likevel viktig å merke seg at holmen er viktig for båtfolket lokalt. Man bør etter søknad kunne opparbeide grillplass og stupebrett. En bør se nærmere på muligheter for at en kan søke om bruk av øya til idrettsarrangement/større arrangement.

Norsk Ornitologisk Forening, Oslo og Akershus mener man bør inkludere holmen mellom Borøya og Saraholmen i vernet.

Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen synes det er riktig med vern pga fem rødlistede karplanter. De entomologiske verneverdiene syntes alene å være tilstrekkelige til vern. Deler av området burde kanskje vernes som landskapsvernområde, siden Borøya har vært brukt til landbruk tidligere.

Fylkesmannens tilråding

For å hindre gjengroing vil det være behov for å utarbeide en forvaltningsplan. Området i sørvest er allerede sterkt friluftspreget, og her vil man kunne utvikle tiltak for friluftslivet. Det er derfor ikke ønskelig med tiltak i verneområdet. Fylkesmannen endrer grensen i den østlige delen av området, slik kommunen ønsker.

På grunn av de store naturverdiene, ønsker ikke fylkesmannen at man etter søknad kan bruke verneområdet til større arrangementer eller teltning. Dette kan foregå på den delen av øya som ikke er vernet. Når det gjelder landskapsvern i stedet for

reservat, har området naturfaglige kvaliteter som tilsier naturreservat. Fylkesmannen vil anbefale at øya mellom Borøya og Saraholmen inkluderes i vernet. Holmen er blitt utelatt på grunn av en feil.

Direktoratets tilråding

DN støtter kommunens forslag om å trekke den østlige grensen vestover. Dette vil redusere arealet med ca. 4 daa. Dette vil også øke arealene for telting og annet friluftsliv. Ellers slutter DN seg til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet konstaterer at Borøya har store verdier knyttet til natur og kulturlandskap. Det at områder er påvirket av tidligere tiders menneskelige aktivitet er ikke et moment som taler mot vern som naturreservat. Det er de samlede verdiene som tilfredsstillende kravene til vern som naturreservat i medhold av § 8 i naturvernloven. Departementet slutter seg for øvrig til DN's tilråding og anbefaler opprettelse av Borøya naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 14. Gåsøya naturreservat i Bærum kommune, Akershus fylke

Det foreslåtte verneområdet er på 8 daa, alt landareal. Formålet med vernet er å bevare tilnærmet urørte og særpregete arealer med strandsump, strandeng og strandberg, som utgjør egenartede vokseplasser for en artsrik flora. Området er i kommuneplanen regulert til fritidsbebyggelse.

Grunneier bemerker at eiendommen er sterkt berørt av verneforslaget. Flytebrygge ønskes etablert, alternativt at eiendommen tas ut av forslaget. Norsk Botanisk Forening understreker at det haster med å verne Gåsøya. Gåsøya Vel frykter for at et vern vil medføre at øyas beboere påføres unødvendige restriksjoner, samtidig som båturlister ikke vil vise respekt for de vernede områdene. Primært ønskes ikke vern. Dersom verneplanen gjennomføres, bes det om at området ved Villa Arcadien begrenses. Videre bør den gamle flytebrygga kunne erstattes med en ny. Stien fra brygga bør unntas vernet. Området rundt Rosenholmen og Gåsøya bør unntas fra vern. Det må ikke legges begrensning på beboernes skjøtsel av sine eiendommer. Vedlikehold av anlegg som var i bruk på fredningstidspunktet må godkjennes. Det forutsettes skilting, slik at besøkendes bruk begrenses.

Fylkesmannens tilråding

Anlegg som eksisterer ved fredningstidspunktet bør kunne brukes. Vedlikehold av disse bør være søknadspliktig. Fylkesmannen kan ikke se at grunneiers eiendom lenger er berørt av verneforslaget. Vernegrensen for området ved Villa Arcadien vil bli endret. Utbedring av bukta til bading vil være søknadspliktig. Det tilrås ikke vern av bergene innenfor Rosenholmen fordi arronderingsmessige forhold og dagens bruk tilsier at det ikke er nødvendig. Dagens skjøtsel er med på å opprettholde verneverdiene, og kan fortsette. Det er ønskelig med en forvaltningsplan som gir retningslinjer for skjøtsel. Det vil ikke bli innført ferdselsrestriksjoner. Fylkesmannen vil få satt opp informasjonsplakater.

Direktoratets tilråding

DN viser til kommentarene til generelle forhold, og slutter seg for øvrig til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet merker seg at dagens skjøtsel er viktig for å opprettholde verneverdiene. Det er derfor viktig at det lages en skjøtelsesplan som bidrar til å sikre skjøtselen også i framtiden. Departementet slutter seg for øvrig til DN's tilråding og anbefaler opprettelse av Gåsøya naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 15. Geitholmen naturreservat i Bærum kommune, Akershus fylke

Det foreslåtte verneområdet er på 5 daa, alt landareal. Formålet med fredningen er å bevare et egenartet sørvendt naturområde med en tilnærmet urørt og rik kalktørreng med stor botanisk verdi, samt en verdifull strandeng. Lokaliteten har antakelig også en meget interessant insektsfauna. Området er regulert til fritidsboliger.

Oslofjordens friluftsråd mener Geitholmen har begrenset frilufsinteresse. Norsk Botanisk Forening støtter forslaget om fredning.

Fylkesmannens tilråding

Det er ingen motforestillinger mot verneforslaget.

Direktoratets tilråding

DN slutter seg til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet konstaterer at det ikke er innvendinger mot vernet, og slutter seg til direktoratet og anbefaler opprettelse av Geitholmen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 16. Lilleøya naturreservat i Bærum kommune, Akershus fylke

Det foreslåtte verneområdet er på 72 daa, herav 46 daa landareal. Formålet med fredningen er å bevare et egenartet område med en spesiell naturtype som kjennetegnes ved stor variasjon i vegetasjonstyper og med mange sjeldne arter. Området har særskilt høy verdi på grunn av det svært store biologiske mangfoldet og egner seg godt som referanseområde for forskning og undervisning. Det er påvist 400 arter, underarter og varieteter av karplanter, hvorav 4 er rødlistede. Området er avsatt som LNF-område i kommuneplanen. Det pågår en reguleringsplanprosess for arealene øst for det foreslåtte verneområdet. Det finnes kraftledninger her.

Bærum kommune bemerker at det kan forventes en sterkt økende ferdsel grunnet utbyggingen av Fornebu. Det vurderes å bygge en kyststi rundt Lilleøya. Områdets avgrensning bør ses i sammenheng med Storøykilen naturreservat. Kommunen anbefaler ferdselsforbud på Pannekaka i hekkesesongen, samt å grave ut sundet mellom Pannekaka og Lilleøya for å hindre ferdsel. Motorferdsel på sjøen bør tillates.

Oslofjordens friluftsråd sier at det knytter seg store frilufsinteresser til Lilleøya, og det eksisterer et utstrakt stinett her. Dette vil bli et viktig nærfrilufsområde.

Det er behov for informasjon om vernet gjennom oppslag. Enkel tilrettelegging, skjøtsel og merking av kyststi bør godkjennes.

Norsk Ornitologisk Forening bemerker at området er selvskrevet som naturreservat. Sundet til Pannekaka bør graves opp for å hindre rovdyr og solbadere å ta seg over. Sjøflyhavna er ikke berettiget grunnet forstyrrelser. Naturvernforbundet i Bærum understreker at den fredete planten dragehode ikke er inkludert i verneplanen, og de ber derfor om en ny grense for verneområdet. Norsk Botanisk Forening slutter seg til at Lilleøya har nasjonal verneverdi. En ser slitasje og arealkonflikt som den største trusselen. Det bør vurderes om den lette tilgangen med bil bør begrenses. Det anbefales jakt- og ferdselsforbud. Riksantikvaren viser til at kulturminneinteressene ikke er omtalt, selv om de er nevnt i § 5 vedr. skjøtsel. RA antar at dette ikke er relevant for dette området.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen mener det er gode muligheter for å tilrettelegge kyststi uten at det går utover verneformålet. Stien kan også være hensiktsmessig for å kanalisere ferdselen.

Oppgraving av sundet, skilting, gjerde osv. må vurderes i sammenheng. Når det gjelder motorferdsel på sjø ønsker fylkesmannen å se dette i sammenheng med Storøykilen naturreservat, hvor det er forbud mot motorferdsel. Området er lite og grunt, og fylkesmannen ønsker derfor forbud.

Områdene øst for det foreslåtte området inneholder mye avfall. Småflyhavna vanskeliggjør utvidelse på sørsiden av veien. Fylkesmannen vil derfor ikke anbefale å utvide verneområdet. Disse områdene er også planlagt til andre formål. Fylkesmannen vil ikke gå inn for ferdselsrestriksjoner på Pannekaka nå. Bruken av området medfører ikke behov for dette. I forskriften gis det likevel åpning for at DN kan innføre ferdselsrestriksjoner. Når det gjelder jakt, er det allerede skyteforbud i indre Oslofjord. Det kan likevel være hensiktsmessig å ha denne bestemmelsen i forskriften da dette på en enklere måte muliggjør fangst av eksempelvis mink, som er en stor predator på fugl. Dette vil i så fall tas opp som en del av forvaltningsplanen.

Fylkesmannen tilrår at motorferdselsforbudet på sjø tas ut. Videre endres østgrensen slik at den er mer i samsvar med markslagsgrenser og inngrep.

Direktoratets tilråding

DN viser til kommentarene til generelle forhold, og slutter seg for øvrig til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet viser til at Lilleøya er biologisk verdifull og meget artsrik. Det er viktig at forvaltningsstyresmakten følger med i utviklingen for å forhindre at den forventede økningen i bruken av området går ut over verneformålet. Det er viktig med informasjon, slik at besøkende får forståelse for hvorfor øya er vernet. Departementet slutter seg for øvrig til DN's tilråding og anbefaler opprettelse av Lilleøya naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 17. Syd Oust naturreservat i Bærum kommune, Akershus fylke

Verneforslaget omfatter ca 17 daa, herav ca 7 daa landareal og består av en grunn vik med mudderbunn på sørsiden av Oustøya. En lang odde mot øst gjør bukta til

en beskyttet vik sterkt påvirket av flo og fjære. Videre består området av en bergrygg som har innslag av kalktørrenger med blodstorkenebb. Formålet med naturreservatet er å bevare et meget verdifullt område bestående av et tilnærmet urørt marint gruntvannsområde med tilhørende strandeng- og fukteng-/sumpvegetasjon, kalktørrenger med sjeldne vegetasjonsutforminger og vitenskapelig interessant geologi i form av bl.a. fossilforekomster. Området er avsatt til fritidsboliger i kommuneplanen. En strømførende kabel er lagt gjennom bukta, og er synlig ved lavvann. Det finnes kraftledninger inne i området.

Bærum kommune, Akershus fylkeskommune og Naturvernforbundet i Bærum har ingen merknader eller gir sin tilslutning til verneforslaget.

Grunneier v/adv. Inger Skaanes Sørensen mener at vernebehovet ikke er godt nok dokumentert og at området omfatter mer enn hva som er nødvendig. De kan akseptere at noe av eiendommen blir tatt med.

Flere grunneiere etterlyser begrunnelse for vern. De har ingen innsigelser vedrørende vern av selve våtmarksområdet. Områdene bør eventuelt reguleres som spesialområde etter plan- og bygningsloven.

Veien på innsiden av odden er sentral for de som har badehus på odden. Veien er kun farbar til fots. Området benyttes også av andre enn grunneierne. Grunneiere må sikres rett til bryggeplass, landfaste fortøyninger, moringer og bøyer i bukta. Hvis den ytterste del av odden samt tilkomstveien blir med i naturreservatet, vil det medføre forringelse av fritidseiendommenes verdi og erstatningssøksmål.

Lille Oust Vel mener forslaget om å ta med Bjørnen og Lille Bjørnen er uheldige. Vernebestemmelsenes § 3 punkt 3-5 kan legge sterke begrensninger på eksisterende bruk av området. Velet kan ikke se at det foreligger vurderinger som tilsier vern.

Kystverket antar at unntaksbestemmelsene er dekkende for deres interesser.

Fiskeridirektoratet understreker at det må være tillatt å drive fiske, herunder bruke motorbåt.

Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, støtter forslaget og kommer med en del faglige innspill knyttet til botanikk, zoologi og geologi.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen har anbefalt at Bjørnen og Lille Bjørnen tas ut av planen. Det vil ikke bli innført noen hindring for allmenn ferdsel og bruk av området. Vernet vil ha størst konsekvens for etablering av nye anlegg. Anlegg som er oppført før vernet kan fortsatt benyttes og vedlikeholdes. Skal det gjennomføres vesentlige utbedringer eller vedlikehold, må det søkes til forvaltningsmyndigheten.

Fylkesmannen foreslår å ta den ytterste delen av odden ut, slik at brygger og badehus faller utenfor verneområdet.

På nordsiden av bukta foreslås å endre grensen tilnærmet slik det foreslås av grunneier. Fylkesmannen anbefaler at grensen går så langt øst at man får med terskelen inn til verneområdet. Det vil være hensiktsmessig å ha stien på sørsida av bukta med i området for å sikre verneverdiene ned mot vika. Man kan likevel restaurere og vedlikeholde stien etter søknad.

Direktoratets tilråding

DN viser til kommentarene til generelle forhold og slutter seg for øvrig til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet viser til at fylkesmannen har foretatt justeringer av verneforslaget for å komme grunneiere og brukere i møte. De restriksjoner som innføres er nødvendig av hensyn til verneformålet. Når det gjelder å regulere området etter plan- og bygningsloven, vil ikke dette gi den nødvendige langsiktighet mht bevaring av verneverdiene. Departementet slutter seg for øvrig til DN's tilrådning og anbefaler opprettelse av Syd Oust naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 18. Padda plantefredningsområde i Oslo kommune

Det foreslåtte verneområdet er på 16 daa landareal. Padda er en liten øy mellom Malmøya, Ulvøya og Ormøya og består av kalktørreng, glissen furuskog og krattvegetasjon. Jorddekket er meget skrint. Et område er kraftig påvirket av en stor båtslipp og opplagsplasser for seilbåter. Rundt hele øya, unntatt ved slippet, går en trebrygge med båtbyggestikkere.

Formålet med fredningen er å bevare sjeldne plantearter og deres livsmiljø i form av kalkfuruskogpregede arealer på de høyeste delene av øya, og en velutviklet kalktørreng. Det er registrert 193 karplanter her, noe som er meget høyt antall arter i forhold til øyas størrelse. Av disse er fem på den nasjonale rødlista. Området er uregulert.

Oslo kommune, Byantikvaren anbefaler at det utarbeides en forvaltnings- og skjøtselsplan for å ivareta øyas tidligere mer åpne vegetasjon og kulturminner. Oslo kommune, Friluftsetaten støtter vernet og foreslår at vernegrensen legges kant i kant med bryggene. Det må være tillatt med skjøtselstiltak for å ivareta de åpne og verdifulle engene, vedlikehold av stier og bekjempelse av introduserte arter. Det er overflødig å ha en bestemmelse som forbyr telting. Oslofjordens friluftsråd viser til at øya er viktig ifht båttopplag for fritidsbåter. Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen opplyser at øya inneholder typiske arter på kambrosilurberg-artene i Oslofjorden. I tillegg finnes en del sjeldne og uvanlige karplanter.

Fylkesmannens tilrådning

Fylkesmannen mener § 7 åpner opp for skjøtsel. En skjøtselsplan vil være hensiktsmessig for å ivareta natur- og kulturminneinteressene og bekjempe introduserte arter. Fylkesmannen er enig i at grensene skal gå slik at bryggene faller utenfor verneområdet. Telting er i dag ikke noe stort problem, men det er vanskelig å forutsi utviklingen av dette. Det er derfor en fordel å være "føre-var" og innføre dette nå. Samtidig er det mulig å telte andre steder på øya.

Direktoratets tilrådning

DN slutter seg til fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet viser til at plantefredning er valgt i stedet for naturreservat fordi arealet er lite og området ikke fyller kriteriet for urørthet. Departementet slutter seg for øvrig til DN's tilrådning og anbefaler opprettelse Padda plantefrednings-område i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 19. Bleikøya naturreservat i Oslo kommune

Det foreslåtte verneområdet er på 74 daa, av dette er 69 daa landareal. Den består av nordre del av Bleikøya og Bleikøykalven.

Formålet med fredningen er å bevare et tilnærmet urørt område med spesielle naturtyper. Området er egenartet i form av en unik blodstorkenebbeng. Området har en svært artsrik sjøfuglfauna.

Reguleringsplan er under utarbeidelse.

Grunneier ber om at vernet ikke omfatter ei utstyrsbu, og at det blir gitt anledning til å fortøye båter i bukta som tidligere.

Oslo kommune, Byantikvaren anbefaler at det utarbeides en forvaltningsplan, der hensynet til kulturminnevernet integreres.

Oslo kommune, Friluftsetaten støtter forslaget til vern og har følgende forslag til endringer: Vernegrensene bør følge stien på nordvestsiden av Bleikøyplassen og trekkes ca. 30 meter ut i sjøen syd for Bleikøyplassen. Vernegrensene rundt Bleikøykalven bør begrenses til 30 meter fra land. Kommunen mener det skal utarbeides forvaltningsplan. Det må være mulighet til å søke tillatelse til eggpunktering av gjess i den perioden det er ferdselsforbud, som et ledd i arbeidet med å regulere bestandene. Vedlikehold av stier og bekjempelse av introduserte arter må tillates. Dette gjelder også skjøtselstiltak, inkl. beite, for å ivareta de åpne og verdifulle engene. Ferdelsforbudet bør gjelde frem til 31. juli av hensyn til fuglehekkning. Forbudet mot kamouflasjeinnretninger synes overdrevent, da det både er foreslått ferdselsforbud i hekketiden og teltforbud i tilgrensende område.

Oslofjordens friluftsråd støtter verneforslaget. Øya har store friluftsjøinteresser, og ferdselen bør kanaliseres til stier. Det bør informeres om verneverdiene gjennom oppslag. Det bør etter søknad kunne opparbeides enkle friluftslivsinstallasjoner som grillplass og stupebrett.

Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen vurderer gjengroing som det største problemet. Det finnes bestander av gravbergknapp som bør kontrolleres.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen ser på informasjon og kanalisering av ferdsel som viktige tiltak. Etablering av friluftslivsinstallasjoner bør fortrinnsvis skje utenfor verneområdet. Det kan åpnes for etablering av grillplasser etter § 3.9. Utarbeidelse av forvaltningsplan vil gi rettledning i forhold til skjøtselstiltak, kulturminner og forvaltning av gjess. Det åpnes i § 5.4 for fjerning av introduserte arter. Det er åpnet for skjøtselstiltak i verneforskriften § 7. Fylkesmannen er enig i å endre grensen på nordvestsiden av Bleikøyplassen, men ser ingen grunn til å redusere den rundt Bleikøykalven. Fylkesmannen vil ikke anbefale å utvide vernegrensen syd for Bleikøyplassen. Vernemyndigheten ønsker å ha kontroll over tiltak, og vil derfor opprettholde søknadsplikten, også for vedlikehold av stier. Fylkesmannen etterkommer kommunens ønske om ferdselsforbud på Bleikøykalven fra og med 15. april til 15. juli. Fylkesmannen er enig i at forbud mot kamouflasjeinnretninger er overdrevent og vil endre forskriften.

Direktoratets tilråding

Kulturminner kan restaureres etter tillatelse fra kulturminnemyndighetene. Det er ikke hindringer for å fortøye båter i bukta utenfor naturreservatet. DN viser ellers

til kommentarene til generelle forhold, og slutter seg for øvrig til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet slutter seg til DN's tilrådning og anbefaler opprettelse Bleikøya naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 20. Ulvøya plantefredningsområde i Oslo kommune

Det foreslåtte verneområdet er på 0,3 daa landareal og omfatter en dvergtistelforekomst.

Formålet med fredningen er å ivareta den fredete arten dvergtistel og dens livsmiljø. Forekomsten er den eneste kjente i Norge.

Området er avsatt til byggeområde.

Oslo kommune støtter forslaget til vern. Vernet legger store restriksjoner på bruk av en privat hage, og ser ut til å være best tilpasset beskyttelse av verdier i et allment tilgjengelig område. Daglig ferdsel og opphold med soling, lek og andre hageaktiviteter vil utgjøre en større trussel mot dvergtistelen enn aktiviteter som telting og grilling. Eierens forståelse for § 3.1 vil være grunnleggende for å ivareta dvergtistelen. Man må få til en kanalisering av ferdselen bort fra de arealene der det vokser dvergtistel.

Oslofjorden friluftsråd mener lokaliteten har begrenset interesser ifht friluftsliv. Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen har i mange år vært oppmerksom på denne helt spesielle biotopen for dvergtistel, og anbefaler vern.

Fylkesmannens tilråding

Eierne av eiendommen er informert og har ikke kommentert forslaget.

Fylkesmannen tolker dette som at vernet er akseptabelt. Det er viktig at grunneier har forståelse for vernet, men man kan ikke se at man kan ivareta forekomsten på en mer egnet måte enn gjennom naturvernloven. Fylkesmannen foreslår å endre grensen slik at verneområdet ikke omfatter mer areal enn hva som er aktuelt for å sikre forekomsten.

Direktoratets tilråding

DN vurderer dvergtistelforekomsten som svært utsatt, og den framtidige skjøtselen vil måtte skje i tett samarbeid med, og med tett faglig oppfølging av grunneier. DN slutter seg for øvrig til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet anser forekomsten av dvergtistel å være meget utsatt både fordi forekomsten er liten og fordi den befinner seg i en privat hage. MD anbefaler at det utarbeides en skjøtselsplan i samarbeid med grunneier.

Departementet slutter seg for øvrig til DN's tilrådning og anbefaler opprettelse Ulvøya plantefredningsområde i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 21. Malmøya og Malmøykalven naturreservat, Oslo kommune

Det foreslåtte verneområdet er 509 daa, herav 274 daa landareal. Største delen av området er allerede vernet, men det foreslås å utvide området med 37 daa.

Formålet med fredningen er å sikre verdifulle geologiske forekomster med fossilførende bergarter av høy vitenskapelig og pedagogisk verdi. Formålet er

også å bevare et særpreget område med spesiell naturtype og stor variasjon i vegetasjonstyper knyttet til kalkrike kambrosilurområder. Området har verdi som referanse- og typeområde for kalkfuruskog, og er voksested for en rekke sjeldne og rødlistede plantearter. Området er også viktig som hekke- og fødesøkområde for en rekke sjøfuglarter.

Alle de tre utvidelsesforslagene gjelder områder som er regulert til spesialområde naturvernområde.

Det finnes kraftledninger på Malmøya.

Grunneiere viser til at innbyggerne er svært opptatt av å ta vare på den unike naturen og miljøet på øya. De er kritisk til å nekte barn å sykle i skogen, og de godtar ikke skjerpene regler for nye bygninger.

En grunneier v/adv Kolbjørn Johnsen er positiv til vernet, under forutsetning av at man kan disponere over eiendommen innenfor det området som ikke tidligere var avsatt til naturvernområde gjennom reguleringsbestemmelsene.

Malmøya husmorlag setter pris på verneplanen, men synes man ikke skal nekte barn å sykle på stier i skogen.

Oslo kommune, Byantikvaren presiserer at dette er områder med høy kulturhistorisk verdi. Det bør utarbeides forvaltnings- og skjøtselsplan der hensynet til kulturminner og kulturpåvirket landskap integreres.

Oslo kommune, Friluftsetaten støtter forslaget til vern og mener det skal utarbeides forvaltningsplan, introduserte arter må kunne bekjempes, det må kunne gjennomføres skjøtselstiltak, og ferdselsforbudet for Hertugskjær og Malmøyskjær bør gjelde frem til 31. juli av hensyn til hekkende fugler.

Motorferdsel til vanns bør tillates og bålbrenning og grilling bør være lov i godkjente områder.

Malmøya: Statusen til Solvik camping er uklar i forhold til verneområdet. Verneplanen bør ta stilling til framtida for Solvik. Campingplassen bør ikke omfattes av vern. Alle de biologisk verdifulle naturarealene rundt campingplassen må vernes.

Dersom vernet omfatter Solvik, bør det være mulig å utbedre veien, og nødvendig motortransport må tillates. Dersom seilforeningens virksomhet ikke har negativ innvirkning på de naturfaglige kvalitetene, bør deres virksomhet tillates.

Malmøykalven: Kommune har vedtatt at det sørøstre sommerhuset skal rives. Fjerning av vegetasjon innen 5 meter fra bygninger bør derfor ikke gjelde her. 5-metersregelen bør bare gjelde hus som brukes og/eller har kulturminneverdi, og det bør lages kart som viser dette. Fortrinnsvis bør disse arealene holdes utenfor vernet.

Oslofjordens friluftsråd er opptatt av at vernet ikke i vesentlig grad reduserer friluftsmulighetene. Enkel tilrettelegging på mindre sårbare steder samt informasjonstavler kan bidra til å hindre slitasje. En bør i tillegg til å rydde, kunne merke eksisterende stier. Kommunen planlegger å etablere en kyststi i strandsonen. Deler av den sørvestlige delen av Malmøya kan være aktuell ift trasevalg.

Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen anbefaler vernet.

Kystdirektoratet viser til at det ikke er gitt unntak for jakt og fiske. De ber om at jakt også omfatter fangst av kystsel.

Fylkesmannens tilråding

Sykling belaster vegetasjon og berggrunn, og fylkesmannen vil derfor ikke tilrå at det tillates å sykle utenom eksisterende veier. Når det gjelder råderetten over egen eiendom, vil det bli restriksjoner på oppføring av nye bygninger. Bruken av lovlig etablerte anlegg, slik som hageanlegg og lignende, vil ikke rammes av vern. Dette gjelder også vedlikehold av bygninger. Restriksjonene i den nye forskriften endres ikke vesentlig i forhold til eksisterende forskrift. Noen eiendommer har naturtomt med svært verdifull vegetasjon, og fylkesmannen vil gjennom skjøtselsplaner legge til rette for forvaltning av disse i samarbeid med grunneierne.

Fylkesmannen ser det kan være behov for å etablere for eksempel grillplasser. I og med at Solvik Camping er med i naturreservatet, er det hensiktsmessig at man tar med dette i forskriften. Etablering av stupebrett og lignende vil ikke fylkesmannen anbefale, men dette kan være et tiltak som kan vurderes for området ved campingplassen. Det må for øvrig lages en egen avtale med Solvik camping om bruken av området. Det gis mulighet for å merke stier etter § 5.7. Fylkesmannen er enig i behovet for forvaltningsplan. Når det gjelder sonen rundt huset på Malmøykalven, er fylkesmannen enig i at dette punktet tas ut av forskriften og at det er mer hensiktsmessig å ta dette inn i skjøtselsplanen. Fylkesmannen foreslår å endre § 5 slik at det åpnes for skjøtsel av kulturminner. Fylkesmannen er ikke enig i et generelt unntak for fjerning av introduserte arter, og mener at dette skal tas opp i en skjøtselsplan. Videre åpner vernebestemmelsene for skjøtselstiltak. Fylkesmannen tilrå at ferdselsforbudet skal gjelde til 31.07, og er enig i at det åpnes for motorisert ferdsel på sjø utenom ferdselsforbudet knyttet til Hertugskjær og Malmøyskjær.

Solvik camping er foreslått tatt med i naturreservatet fordi det er mange naturverdier her. Det er viktig med avtale mellom forvaltningsmyndigheten og Solvik camping. Veien til campingplassen bør kunne vurderes sammen med campingplassen. Området ligger innenfor forbudssonen mot skyting, og jakt vil ikke kunne godtas.

Direktoratets tilråding

DN slutter seg til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet er enig i fylkesmannens vurderinger med hensyn til valg av restriksjonsnivå. Forbud mot sykling er nødvendig av hensyn til vegetasjonen generelt, og rødlistede plantearter spesielt. Departementet slutter seg for øvrig til DN's tilråding og anbefaler opprettelse av Malmøya og Malmøykalven naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 22. Nordre Malmøya naturreservat, Oslo kommune

Lokaliteten er på 25 daa, og omfatter en kolle nord på Malmøya med et relativt flatt høydeparti og bratte skrenter mot nord og øst. Formålet med fredningen er å bevare særpregete geologiske forekomster med fossilførende lagdelte bergarter av høy vitenskapelig og pedagogisk verdi. Formålet er også å bevare et særpreget område med spesiell naturtype, variasjon i

vegetasjonstyper og artsrik flora med flere sjeldne arter. Lokaliteten er voksested for norsk asal, som er norsk ansvarsart. Fem rødlistearter av sopp er registrert her. Området er regulert til naturvern- og friluftsområde.

Oslo kommune støtter forslaget, men foreslår at vernebestemmelsene har et generelt unntak for bekjempelse av introduserte arter, og at det har ingen hensikt å forby telting, ettersom området svært sjelden benyttes til dette formålet og telting neppe vil kunne bli noen trussel mot de biologiske verdiene.

Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen støtter verneformen naturreservat. Riksantikvaren viser til at det er plantet bl.a. edelgran. Kulturpåvirket natur er en del av øyenes landskap. Det må diskuteres hva som er viktig og uviktig. I forbindelse med forvaltningsplanen må andre fagmiljøer tas med.

Fylkesmannens tilråding

Det bør ikke gis generelt unntak for fjerning av introduserte arter. Det er ikke ønskelig at man ukontrollert kan gå inn og fjerne arter som man mener ikke hører hjemme i området. Det kan gis nærmere bestemmelser om dette gjennom en forvaltningsplan. Selv om det i dag ikke er noe problem med telting, ønsker man allikevel å ta med bestemmelsen som et "føre-var-prinsipp". Fylkesmannen er enig i kommentarene fra Riksantikvaren når det gjelder utarbeidelse av forvaltningsplan.

Direktoratets tilråding

DN viser til kommentarene til generelle forhold, og slutter seg for øvrig til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet slutter seg til DN's tilråding og anbefaler opprettelse av Nordre Malmøya naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 23. Kaninøya naturreservat, Oslo kommune

Verneforslaget omfatter et skjær på 3,5 daa landareal nordøst for Malmøya, og sjøområdet rundt. Verneområdet er til sammen på ca 24 daa. . På noen kart er området kalt Selskjær.

Formålet med fredningen er å bevare en tilnærmet urørt holme med tilgrensende sjøområde med stor betydning som hekkeområde for flere arter sjøfugl. Øya har vært en av de aller beste lokalitetene for hettemåke i indre Oslofjord, med opp til ca. 1150 hekkende par. Utviklingen i flere sjøfuglbestander i fjorden er negativ. Området er fredet som naturminne.

Norsk Botanisk Forening er positiv til vern av Kaninøya

Oslo kommune, friluftsetaten støtter forslaget, men har følgende kommentarer: Ferdelsforbudet bør gjelde frem til 31. juli av hensyn til hekkende fugl, det bør kunne søkes tillatelse til eggpunktering av gjess i den perioden det er ferdelsforbud, som et ledd i arbeidet med å regulere bestandene og teltforbud er overflødig.

Kystdirektoratet ber om at det gis unntak for jakt og fiske, inklusiv fangst av kystsel.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen tilrår ferdselsforbud i perioden fra 15.04 til 31.07. Tiltak ihht. forvaltningsplanen for gjess faller inn under §§ 6-7 og det er ikke nødvendig med endring i forskriften. Selv om det ikke er noe problem med telting, ønsker fylkesmannen likevel å ta med bestemmelsen for at man kan unngå dette på sikt. Området ligger innenfor forbudssonen mot skyting, og jakt vil derfor ikke tillates.

Direktoratets tilråding

DN slutter seg til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet viser til at utviklingen av sjøfuglbestanden rapporteres å være negativ. Det er derfor viktig å ta vare på hekkeområder som Kaninøya. Departementet slutter seg til DNs tilråding og anbefaler opprettelse av Kaninøya naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 24. Malmøya brygge naturminne, Oslo kommune

Malmøya brygge utgjør et nes med blottet berggrunn øst på Malmøya. Verneområdet er på 4 daa landareal. Samtidig foreslås det å oppheve en fuglelivsfredning.

Formålet med fredningen er å sikre en verdifull geologisk forekomst med fossilførende lagdelte bergarter av høy vitenskapelig og pedagogisk verdi. Området er en viktig lokalitet for Oslofeltets fossilførende bergarter og for forståelsen av områdets geologiske historie.

Området har i dag status som naturminne med fuglelivsfredning.

Oslo kommune, Friluftsetaten mener at vernet bør oppgraderes slik at også de biologiske verdiene kan bevares. Verneområdet bør derfor utvides nordover, for å inkludere større arealer med verdifull engvegetasjon. Det må åpnes for fjerning av introduserte arter og andre nødvendige skjøtselstiltak.

Norsk Ornitologisk Forening, Oslo og Akershus støtter forslaget om å oppheve fuglelivsfredningen.

Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen stiller seg positiv til et bedre vern av denne geologiske lokaliteten.

Fylkesmannens tilråding

Formålet med fredningen er å ivareta en geologisk formasjon. Man ønsker å fjerne fuglefredningssonen i sjøen ettersom den ikke har noen hensikt. Det er derfor ikke nødvendig å utvide området nordover. Forskriften åpner for skjøtsel gjennom § 7, hvor det gjennom en forvaltningsplan kan åpnes for fjerning av uønskede arter. Fylkesmannen foreslår at grensen langs Sundveien justeres.

Direktoratets tilråding

Uttak av arter ihht. forvaltningsplan vil måtte relateres til arter som påvirker de geologiske verneverdiene ved gjengroing og overgroing. Ellers slutter DN seg til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet slutter seg til DNs tilråding og anbefaler opprettelse av Malmøya brygge naturminne i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 25. Heggholmen naturreservat, Oslo kommune

Verneforslaget er på 83 daa, herav er 50 daa landareal. Heggholmen har variert topografi med rygger og enger, samt eksponerte og beskyttede viker.

Formålet med fredningen er å bevare et tilnærmet urørt naturområde med særpregete og artsrike tørreng-, kratt- og kantvegetasjonssamfunn samt strandengsamfunn med flere sjeldne arter. Formålet er også å bevare en rombeportfyrgang av høy vitenskapelig og pedagogisk betydning.

Området er regulert til bevaring for kulturminner. Heggholmen fyr og området omkring er vernet etter kulturminneloven.

Oslo kommune, Byantikvaren uttaler at der er et særpreget kulturmiljø på Heggholmen, og at Heggholmen fyr med omliggende areal er fredet. Vernet må tilpasses vernegrensen for fyret. Verneformen bør vurderes for at også hensynet til de vesentlige kulturinteresser blir ivaretatt.

Oslo kommune, Friluftsetaten støtter forslaget til vern og har følgende forslag: Det anbefales at det skal utarbeides forvaltningsplan, Heggholmen fyr med bryggeanlegg og lager bør ligge utenfor naturreservatet. Motorferdsel til vanns bør tillates. Vedlikehold av stier og bekjempelse av introduserte arter bør kunne foretas uten søknad. Det må åpnes for skjøtselstiltak for å ivareta engene. Bålbrenning og bruk av grill bør tillates på godkjente områder.

Oslofjorden friluftsråd mener dette er et nasjonalt viktig friluftsområde. Gjennom rutebåttilbud er området av de mest populære utfartsholmene i indre Oslofjord. Øyene fremstår samtidig som de minst nedbygde av Osloøyene. Engangsgriller gjør skade, og en bør kunne søke om å opparbeide bål/grillplasser rundt Gressholmen kro. Det er viktig å nå frem med informasjon om verneverdiene til besøkende. Ferdsel bør kanaliseres til eksisterende stier i sårbare vegetasjonsområder. Det er videre behov for å vurdere å rydde opp i noen områder. Det burde framgå at området har friluft-interesser. Man bør etter søknad kunne opparbeide enkle friluftslivsinstallasjoner som grillplass og stupebrett.

Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen anbefaler verneforslaget.

Kystdirektoratet ber om at jakt og fiske, herunder fangst av kystsel, tillates.

Riksantikvaren mener at beskrivelsen av kulturminnene ikke er tilstrekkelig, og at landskapsvern kan være en bedre verneform. I verneforskriften § 5 er ikke kulturminnemyndigheten nevnt i forhold til skjøtsel og vedlikehold av fyret og det øvrige kulturmiljøet.

SABIMA ser et klart behov for skjøtsel.

Fylkesmannens tilråding

Det er hensiktsmessig å etablere faste grillplasser. Fylkesmannen vil være restriktiv til andre faste installasjoner. Det er behov for forvaltningsplan som gir føringer for skjøtsel og tiltak. Kulturminnemyndighetene bør involveres slik at de kulturhistoriske interessene blir ivaretatt. Fylkesmannen mener eksisterende formulering i forskriften er hensiktsmessig, når det gjelder forvaltningsplan. Fylkesmannen vil foreslå en endring i § 5 slik at kulturminnemyndighetene kan gi råd i forbindelse med deres fagområde. Fylkesmannen foreslår at grensen for naturreservatet går kant i kant med grensen for kulturminnevernet. Fylkesmannen er enig i at det bør tillates motorisert ferdsel på sjø. Fylkesmannen ønsker å ha en

viss kontroll med utviklingen av stier, og ønsker derfor å opprettholde søknadsplikten. Fjerning av introduserte arter vil være en naturlig del av en skjøttsplan. Fylkesmannen vil derfor ikke tilrå å innføre generelt unntak for dette. Området ligger innenfor skyteforbudssonen, og jakt vil derfor ikke være tillatt.

Direktoratets tilråding

DN viser til at Heggholmen ligger inntil Gressholmen-Rambergøya naturreservat, med stor grad av sammenfall i verneverdier og brukerinteresser. Disse burde evt. bli slått sammen, men denne problemstillingen er ikke blitt utredet og hørt. Ellers slutter DN seg til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet er enig i at området fortsatt skal kunne benyttes til friluftsliv. Det er imidlertid viktig å holde oppsyn med ferdselen slik at ikke den verneverdige vegetasjonen skades. Det bør vurderes tiltak som informerer og skaper forståelse for vernet. Skjøtselstiltak skal foregå i samarbeid med kulturminne-myndighetene. Departementet slutter seg for øvrig til DN's tilråding og anbefaler opprettelse av Heggholmen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 26. Nakholmen naturreservat, Oslo kommune

Verneforslaget er på 32 daa sjø/land. Nakholmen naturminner foreslås med dette utvidet og endret til naturreservat av hensyn til interessante botaniske registreringer. Eksisterende naturminner består av flere små interessante geologiske lokaliteter i strandsonen. Øya har mange bukter og odder, og flere av oddene er meget artsrike og botanisk verneverdige.

Formålet med fredningen er å bevare en viktig lokalitet for forståelse av Oslofeltets kambrosilurbergarter og ta vare på geologiske typelokaliteter som har stor vitenskapelig og pedagogisk betydning. Videre er formålet å bevare et særpreget naturområde med stor botanisk artsrikdom.

En reguleringsplan for området er under utarbeidelse.

Oslo kommune, Friluftsetaten støtter forslaget, med følgende forslag til endringer: Det skal utarbeides forvaltningsplan, det bør være et generelt unntak for vedlikehold av stier og bekjempelse av introduserte arter og det må åpnes for skjøtselstiltak som er nødvendige for å ivareta engene.

Oslofjordens friluftsråd mener at Nakholmen fremstår som en av de mest nedbygde Osloøyene med over 200 hytter. Mange benytter rutebåt til turer og rekreasjon. De er opptatt av at strandsonen i størst mulig grad bør være tilgjengelig. Det anbefales kanalisering av trafikken for å unngå uønsket slitasje i sårbart terreng. Det bør etter søknad kunne opparbeides for eksempel grillplass og stupebrett.

Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen støtter verneforslaget.

Fylkesmannen mener det ikke er hensiktsmessig å forskriftsfeste pålegg om utarbeidelse av forvaltningsplan. Det er ønskelig å ha en viss kontroll med utviklingen av stier og man ønsker å opprettholde søknadsplikten. Fjerning av introduserte arter vil være tiltak som er naturlig å knytte til en skjøttsplan, og fylkesmannen vil ikke anbefale å innføre generelt unntak for dette. Fylkesmannen

vil ikke gå inn for at det kan etableres faste installasjoner som stupebrett. Det er store arealer utenfor verneområdet hvor dette kan være aktuelt. Det er tatt høyde for etablering av grillplasser.

Direktoratets tilråding

DN mener at arealene er små og oppdelte, med odder og svaberg mot sjøen. Man bør være varsom med tilrettelegging og fysiske inngrep, og heller henvise til de ikke-vernede områdene. DN slutter seg for øvrig til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet slutter seg til DN's tilråding, og anbefaler opprettelse av Nakholmen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 27. Store Herbern naturreservat, Oslo kommune

Verneforslaget omfatter hele øya på 15 daa. Formålet med fredningen er å bevare et spesielt og tilnærmet urørt naturområde med sitt biologiske mangfold. Området er egenartet på grunn av stor variasjon i strandvegetasjon og flere sjeldne kalktørrengarter.

Området er uregulert, og eies av Oslo kommune.

Oslo kommune, Byantikvaren vil at ruinene bør omtales som kulturminner og forskriftene bør åpne for skjøtsel av ruinene.

Oslo kommune, Friluftsetaten støtter forslaget, men mener det bør være et generelt unntak for bekjempelse av introduserte arter og skjøtselstiltak som er nødvendige for å ivareta de åpne og verdifulle engene.

Oslofjordens friluftsråd viser til at øya fremstår som attraktiv til friluftsliv. Ved å opparbeide en grillplass kan en unngå uvettig grilling som vil være uheldig ifht plantelivet. En bør etter søknad kunne opparbeide enkle friluftslivsinstallasjoner som grillplass og stupebrett.

Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen presiserer at det botaniske artsmangfoldet er rikt, og anbefaler vern. Fjerning av syrin er nødvendig.

Selskapet for Bygdøy Vel anbefaler vern.

Riksantikvaren bemerker at det er tynn beskrivelse av kulturminnene. Denne bør suppleres slik at det klargjøres hvilken skjøtsel det vises til i forskriftens § 5.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen mener at fjerning av introduserte arter er en naturlig del av en skjøtelsesplan, og vil ikke gå inn for et generelt unntak. Fylkesmannen anbefaler ikke at det gis tillatelse til etablering av faste installasjoner. Når det gjelder etablering av grillplasser, er det allerede tatt høyde for dette i forskriften § 3.8. Skjøtsel av kulturminner åpnes det for i § 5. Hva dette innebærer er noe forvaltningsmyndigheten og kulturminnemyndighetene må samarbeide om. Fylkesmannen mener derfor at verneforskriften åpner for en helhetlig forvaltning, hvor også kulturminneinteressene ivaretas.

Direktoratets tilråding

DN slutter seg til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet slutter seg til DN's tilråding, og anbefaler opprettelse av Store Herbern naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 28. Ekebergskråningen naturreservat, Oslo kommune

Verneforslaget er på 380 daa, og omfatter et grunnfjellsområde med bratt skrent med variert vegetasjon. Området er unikt ved at det viser mange viktige geologiske særtrekk.

Formålet med fredningen er å bevare et tilnærmet urørt område med spesiell naturtype og med stort biologisk mangfold. Ekebergskråningen er trolig blant Norges to mest verdifulle lokaliteter for sørøstlig varmekjær kratt- og bergflatevegetasjon. Den har forekomster av mange rødlistede arter og et ekstremt høyt mangfold av busker og trær. Området er egenartet som en del av det mest verdifulle avsnittet av forkastningssonen på østsida av Bunnefjorden. Her ligger bergarter med en aldersforskjell på over en milliard år i direkte kontakt.

Verneområdet inneholder også et helleristningsfelt.

Området er regulert til friområde og trafikkområde. Området inneholder kraftledninger.

Oslo kommune, Friluftsetaten støtter forslaget, og har følgende forslag:

Verneområdet bør deles i 3 delområder, der mellomliggende veiarealer, parkeringsarealer, trikkelinje, opparbeidede plenarealer og hage holdes utenfor. Bydel Nordstrands forslag om utvidelse kan vurderes. En del av disse arealene har imidlertid neppe tilstrekkelige naturfaglige kvaliteter til å vernes. Det må utarbeides forvaltningsplan. Introduerte arter må kunne bekjempes og skjøtselstiltak for å ivareta de åpne og verdifulle engene og å opprettholde utsiktspunkter, må kunne godtas. Det er lite relevant å ha forbud mot telting. Oslofjordens friluftsråd viser til at Ekebergskråningen i stor grad bidrar til å gi Oslo et grønt helhetsinntrykk og er et populært og mye benyttet friluft- og turområde med god utsikt over fjorden. Forslaget vil ikke være til hinder for utøvelse av friluftsliv.

Eikabergtinget er positiv til verneplanen, men ønsker at flere områder knyttet til biologi, geologi og kulturminner tas med i planen.

Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen er meget glade for vernet.

Oslo kommune, Byantikvaren mener at skjøtsel av alle automatisk fredete kulturminner må inngå i forskriften, og at Sjømannskolen ikke blir lukket inne av vegetasjon.

Statens Vegvesen er positiv til verneplanen. Det foreligger planer om utvidelse av E18, og dette kan komme i konflikt med Ekebergskråningen. Det samme gjelder for avkjørsel til Sjursøya/Sydhavna. I reguleringsplan for Bjørvika er det avsatt et område for "annet vegareal" som kan komme i konflikt med reservatet.

Universitetet i Oslo, Naturhistorisk museum viser til at Ekebergområdet er avgrenset i nord og vest av Oslofeltets mest markante forkastninger. Her ligger bergarter med en aldersforskjell på over en milliard år i direkte kontakt.

Universitetet mener verneplanen burde omfattet større arealer, og kommer med eksempler på verneverdier.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen har vurdert å dele opp verneområdet i tre deler, og ser fordeler i forbindelse med forvaltningen av Kongsveien og trikkelinja. Samtidig er det ønskelig at verneområdet ikke splittes opp i flere små områder ut fra arronderingsmessige forhold. Fylkesmannen er dermed innstilt på å ta eventuelle

planmessige endringer av vei og trikketrasse som en dispensasjon fra verneforskriften.

Selv om det ikke er noe problem med telting, ønsker man allikevel å ta med denne generelle bestemmelsen som et "føre-var" grep. Fylkesmannen foreslår et generelt unntak fra forbudet mot motorisert ferdsel på Kongsveien og trikkelinjen.

Fylkesmannen er enig i at skjøtsel av kulturminner må inngå i forskriften, men er derimot ikke enig i at det skal gis et generelt unntak for fjerning av introduserte arter. Forvaltningsmyndigheten ønsker å ha kontroll med denne virksomheten.

Når det gjelder skjøtsel, er fylkesmannen av den oppfatning av at det allerede åpnes for dette etter § 7. Forslaget om å endre forskriften slik at det pålegges å utarbeide skjøtelsesplan, er lite hensiktsmessig. Det arbeides med flere alternative reguleringsforslag i forbindelse med E18. Noe av verneområdet kan bli berørt av disse tiltakene. Dette er tiltak som det kan søkes om å gjennomføre etter § 6.

Fylkesmannen mener at området rundt helleristingene og gravhaugene ikke kan tas med i planen. Disse er automatisk fredet etter kulturminneloven, og en vernesone bør vurderes av kulturminnemyndighetene.

Direktoratets tilråding

Ett av veivesenets alternativer vil medføre en breddeutvidelse av vegen med 2 felt inn mot Ekebergskrånningen, og vil berøre verneforslaget over en strekning på inntil 500 meter. De viktigste botaniske forekomstene ligger sør for det området som evt. blir berørt. Et lokalt verdifullt område rett nord for Karlsborgveien ser ut til å bli lite berørt.

DN vil etter dette tilrå at reservatgrensen trekkes østover til toppen av ny vegskjæring. Dersom alternativ trasé skulle bli uaktuell, anbefales fylkesmannens forslag. DN slutter seg for øvrig til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet konstaterer at Ekebergåsen inneholder store og meget varierte verneverdier som nå vil bli ivaretatt gjennom verneplanen. Departementet konstaterer at hovedveien som går nedenfor verneområdet er en viktig innfartsvei til Oslo, og at det er behov for utvidelse av veien. Utbyggingen bør imidlertid foregå på en slik måte at verneverdiene i minst mulig grad berøres. Departementet finner det riktig å ikke innlemme trikkelinjen i verneområdet, og direktoratets forslag til verneområde er derfor delt i to. MD anbefaler derfor opprettelse av Ekebergskrånningen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 29. Lindøya naturreservat, Oslo kommune

Verneforslaget er 96 daa landareal. Eksisterende verneområde foreslås utvidet til også å omfatte verdifulle strandberg, tørrbakker og en geologisk lokalitet av bergarten lindøitt. Lindøya er en stor øy med variert topografi og mange forskjellige plantesamfunn. Det er mange hytter på øya.

Formålet med fredningen er å bevare et særpreget kalkfuruskogområde med tilhørende kalktørrenger og strandområder. I tillegg er dette et typeområde for gangbergarten lindøitt. Området er artsrikt, frodig og representativt, med forekomster av sjeldne arter. Lindøya har verdi som referanseområde for urterik kalkfuruskog i Osloreionen.

Reguleringsplan er under utarbeidelse.

Grunneiere ber om at båt-plassen og plass til opplag av båt ikke kommer med i verneområdet, og at grensen følger fjellkanten. Vernegrensen må følge tomtegrensen. De ønsker å drive noe skjøtsel. Videre er det behov for bål-plass for avfall og St. Hansbål ytterst på odden. Elektriske kabler og ledninger for gråvann må kunne graves ned. Noen grunneieres tomter har kun smale stier som atkomstmulighet på land. Ved større vedlikeholdsprosjekter er sjøveien eneste fraktmulighet. Fraktestien må kunne legges midlertidig i verneområde. Grensene går delvis gjennom oppdyrket mark som ønskes beholdt som hager. Opparbeidet gammel brukshage må ikke vernes som naturvernområde.

Oslo kommune, Byantikvaren anbefaler at det åpnes for skjøtsel mellom hyttene og sjøen slik at det ikke gror igjen og at eldre hageanlegg kan skjøttes.

Oslo kommune, Friluftsetaten støtter forslaget. Etaten har følgende forslag: Opparbeidet hage kommer utenfor grensen. All verdifull strandbergvegetasjon og forekomst av svartmispel må inkluderes i verneområdet. Det må utarbeides forvaltningsplan. Vedlikehold av stier og bekjempelse av introduserte arter må tillates. Forbud mot sykling er unødvendig. Teltning bør tillates.

Oslofjordens friluftsråd mener at Lindøya fremstår som en av de mer nedbygde av Oslos øyer. OF er opptatt av at strandsonen i størst mulig grad bør være tilgjengelig for allmennheten. Verneinteressene ligger på den nordlige delen som også vil være mest attraktiv for besøkende. De anbefaler derfor at en gjennommerking av stier søker å unngå uønsket slitasje i sårbart terreng.

Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen støtter utvidelsen av reservatet. Den rike og særpregede floraen på kalkberggrunn i indre Oslofjord finnes på svært små arealer, og må sikres.

Fylkesmannens tilråding

Forslaget om å pålegge å utarbeide skjøtelsesplan er en lite hensiktsmessig måte å ivareta naturkvalitetene på. Fylkesmannen er ikke enig i at det skal gis et generelt unntak for fjerning av introduserte arter. Forvaltningsmyndigheten ønsker å ha kontroll med denne virksomheten. Dette gjelder også vedlikehold av stier og andre anlegg. Selv om det i dag ikke er noe problem med teltning, ønsker man allikevel å ta med denne generelle bestemmelsen for at man kan unngå dette også på sikt.

Skjøtsel kan allerede foregå med hjemmel i § 7.

Vinterlagring av båter kan foregå ovenfor det smale verneområdet. Når det gjelder bål-plasser, er det naturlig at dette innarbeides i en forvaltningsplan. Det er ønskelig å begrense dette til færrest mulige områder. Vern vil ikke få følger for atkomst og frakt av varer sjøveien. Fylkesmannen vil allikevel henstille til at dette gjøres på en mest mulig skånsom måte.

Det vil ikke bli noen vesentlige endringer i forhold til dagens bruk og vedlikehold av stier og lovlig etablerte anlegg, men det vil bli innført søknadsplikt for vedlikehold av anlegg og bygninger, for eksempel brygger og stier. Beboernes fjerning av kratt er en viktig form for skjøtsel. På sikt er det ønskelig å få formalisert dette gjennom en skjøtelsesplan slik at man får retningslinjer for hva som kan fjernes.

Når det gjelder fremføring av rør og kabler, vil det ikke bli gitt generelt unntak for dette, men det vil vurderes etter søknad. Fylkesmannen foreslår å endre grensene for å unngå at hagen kommer innenfor området. I område III trekkes også grensen nærmere sjøen, men ikke lengre ned enn at det henger sammen med resten av naturreservatet.

Fylkesmannen har vært på befaring på gnr 205 bnr 14 sammen med grunneier. Man ble da enig om å justere noe på vernegrensen slik at den følger bedre mot grunneiers hageanlegg.

Direktoratets tilråding

DN slutter seg til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet mener at det i forskriften er gjort tilpasninger slik at vernet ikke vil komme i nevneverdig konflikt med grunneiernes bruk av området. Departementet slutter seg til DNs tilråding, og anbefaler opprettelse av Lindøya naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 30. Svartskog landskapsvernområde, Oppegård kommune

Verneforslaget er på 2201 daa, og omfatter den bratte lia opp fra Bunnefjorden og deler av Svartskogsplataet.

Formålet med vernet er å bevare et helhetlig, vakkert og egenartet natur- og kulturlandskap. Området har særpreg fra tidligere tiders jordbrukslandskap med store hagemarksarealer med edelløvtrær og eikeskogsholt. Formålet er også å ta vare på barskogslia med bekkedal, kalkpåvirket tørrberg- og tørrengvegetasjon samt øvrige biologiske, og kulturhistoriske elementer som bidrar til å gi området dets verdifulle karakter. Det finnes flere sterkt truede plantearter her.

Det er grunn til å anta at det også forekommer rike forekomster av insekter, sopp og lav.

Størstedelen av området er regulert til LNF-område med båndleggelse for særskilt bruk eller vern. I nord grenser verneområde til områder som har planstatus som fremtidig byggeområde.

Det går kraftlinje gjennom området. Området er svært rikt på kulturminner.

Flere grunneiere er skeptiske til vern, og ønsker at grensene skal endres. De forutsetter ellers at eiendommene skal kunne drives som tidligere eller kunne benyttes til utbygging. En del grunneiere har også uttalt seg positivt til vern. Oppegård kommune er positiv til at verneverdige naturområder sikres, men beklager at ikke kommunens oppstartsmerknader er innarbeidet i forslaget. Navnet foreslås å bli ”området rundt Oppegård kirke”. Det foreslås flere grensendringer. Forskriften må ikke være til hinder for utvidelse av kirkegården. Akershus fylkeskommune foreslår en utvidelse av det foreslåtte verneområdet rundt Oppegård kirke.

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus er positiv til vernet, og påpeker at Svartskog har et av de viktigste kulturlandskapene i området. De foreslår å utvide verneområdet.

Kjørbo Eiendom ber om at verneområdets avgrensning sammenfaller med kommuneplanens arealdel.

Oslofjorden friluftsråd viser til at området er et regionalt viktig turområde. Deler av kystområdet benyttes til bading og her finnes bl.a. en gammel utedo og stupebrett. En evt. kyststi vil kunne gå på eksisterende veier/stier.

Oppegård historielag ønsker et mer omfattende innhold i vernet. Verneplanen burde favne kulturminner. Vernebestemmelsene må ikke hindre bruken av området, men integrere brukere for å berike natur- og kulturopplevelser.

Vegetasjonen må kunne ryddes for å synliggjøre og lette atkomst til kulturminner.

Naturvernforbundet i Oppegård støtter forslaget. Det planlegges registrering av amfibier og deres leveområde.

A/L Solheim er positiv til vernet. De ønsker at områder satt av til boligbygging i kommuneplanen ikke bebygges.

Gerdarudin er en verneforening for Svartskog. De støtter verneforslaget, og ber om at området kalles for "Svartskog" og ber om at flere områder inkluderes i verneplanen.

DnB NOR Eiendomsutvikling v/ Asplan Viak finner ikke at det i området avsatt til boliger er naturtyper eller kulturminner som begrunner vern. De foreslår at grensene justeres.

Oslo Røde Kors v/ arkitekt Kjell Kvernaas ber om en ny vurdering av verneforslaget i håp om at en tomt unntas fra verneforslaget.

Bålerud sanitetsforening slutter seg til verneplanen, og går inn for at de planlagte boligfelt ikke blir bebygd.

Svartskog Vel er svært tilfreds med vernet, og foreslår at verneområdet utvides og at planlagt boligfelt inkluderes. Navnet må være Svartskog landskapsvernomsråde.

Svartskog idrettsforening gir sin tilslutning til vern.

Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen bifaller at dette særpregede og rike natur- og kulturlandskapet vernes. De kjenner til at området inneholder rødlistearter. Vernet vil bevare et helhetlig, vakkert og egenartet natur- og kulturlandskap med en inntakt gradient fra fjorden opp til de flaterne områdene.

Fylkesmannens tilråding

Når det gjelder forslagene om utvidelser, har området kvaliteter som gjør at det bør vurderes. Dette vil være relativt omfattende og vil ikke bli tatt opp nå.

Fylkesmannen foreslår at områdene satt av til boligbygging tas ut, men peker på at området har betydelige natur- og kulturminneinteresser. Dette vil fylkesmannen følge opp i videre plan- eller verneplanprosesser. Fylkesmannen har justert og oppdatert grensen i vest som avtalt på tidligere befarings. Fylkesmannen vil ikke imøtekomme grunneiers ønske om at eiendommen skal tas ut av verneplanen. Området utgjør en sentralt parti av overgangen mellom kyst og platå. Dette er også i samsvar med kommunens arealplan. Fylkesmannen vil heller ikke imøtekomme ønsket om å flytte grensen vestover fra E6/E18.

Det vil gis et generelt unntak for vanlig jordbruksdrift. Skogbruk skal foregå etter plan godkjent av forvaltningsmyndigheten. Når det gjelder bygninger og bygningsmessige endringer knyttet til landbruksformål, vil søknader om dette behandles i samråd med landbruks- og kulturminnemyndighetene.

Kulturminnene utgjør en vesentlig del av områdets opplevelsesverdi og karakter, men verneplanen er ikke en verneplan for kulturminner. En forvaltningsplan vil fokusere sterkere på kulturminnene. Et landskapsvernomsråde vil sikre areal til kulturminnene, og på den måten vil de bli bedre ivaretatt.

Det har vært en diskusjon om navnesettingen, og fylkesmannen har vært i kontakt med statens navnekonsulent. Konklusjonen er at navnet bør være "Svartskog landskapsvernomsråde".

Fylkesmannen foreslår å ta ut forbudet mot motorferdsel ettersom det foregår en utstrakt motorisert ferdsel på veier og i forbindelse med landbruksdrift.

Motorferdsel i utmark reguleres av annet lovverk.

Direktoratets tilråding

Etablering av landskapsvernområdet vil sikre og dokumentere det gamle jordbrukslandskapet, samt bevare den store variasjonsbredden i naturforholdene. Området framstår som både egenartet og vakkert, og er av fylkeskommunen vurdert til å ha nasjonal og/eller regional verdi. Oppegård er i sterk vekst, og størstedelen av områdene øst for Gjersjøen er utbygde. DN slutter seg ellers til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet mener at etableringen av Svartskog landskapsvernområde vil sikre verdier knyttet til naturlandskap, arter, kulturminner og kulturlandskap i et område med stort utbyggingspress. Oppegård kommune har etter at MD mottok saken, kontaktet DN om at det må gis en klarering av utvidelse av kirkegården ved Oppegård kirke. Verken DN eller MD har motforestillinger mot en evt. utvidelse, og det vil da kunne gis dispensasjon etter § 6.

Eier av eiendom gnr 35 bnr 101 har sammen med sin advokat hatt møte med MD for å argumentere for at hele eller deler av eiendommen bør tas ut av planen. Grunneier kan ikke se at det er verneverdier som tilsier vern her. Årsaken til at grunneier ønsker å ta eiendommen ut av planen, er ønske om å bygge ut området. MD har på bakgrunn av denne henvendelsen foretatt en ny gjennomgang av konsekvensene av å ta hele eller deler av eiendommen ut av planen.

Departementets vurdering, som også støttes av fylkesmannen og direktoratet, er at et viktig våtmarksdrag som går gjennom området, vil bli ødelagt ved en utbygging. I tillegg til at verdifull vegetasjon på selve den berørte eiendommen vil bli ødelagt, vil også vanntilsig til vernet område utenfor eiendommen kunne skades. Dette vil få negative konsekvenser for vegetasjonen og de arter som lever der, og være i konflikt med formålet med vernet.

MD slutter seg for øvrig til DN's vurderinger og tilråding, og anbefaler opprettelse av Svartskog landskapsvernområde i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 31. Husbergøya naturreservat, Nesodden kommune

Det foreslåtte verneområdet utgjør 52 daa, av dette er 39 daa landareal.

Husbergøya forvaltes av Oslo kommune.

Formålet med fredningen er å bevare et spesielt naturområde med sitt geologiske og biologiske mangfold i form av naturtyper, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har særskilt geologisk vitenskapelig betydning, er egenartet på grunn av unike og truede plantesamfunn, og har en artsrik sjøfuglfauna. Totalt er det registret 218 arter karplanter her. I den kommunale naturtypekartleggingen har området fått verdi A, svært viktig.

Husbergøya er en av de få øyene i Indre Oslofjord hvor vegetasjonen ikke er fragmentert av bebyggelse eller i større omfang påvirket av friluftsliv.

Forekomsten av innførte arter er lav sammenlignet med mange andre øyer i fjorden.

Området er satt av som LNF-område i kommuneplanen.

Nesodden kommune spør om vern vil medføre restriksjoner på den alminnelige ferdselen.

Oslofjordens friluftsråd viser til at øya kun er tilgjengelig med båt. Strandlinjen i øst samt den sørlige delen er den mest attraktive i friluftslivssammenheng. En av de tre hyttene skal istandsettes og inkluderes i prosjekt Kystleden. OF ønsker at

grensen trekkes utenom uteområdet ved hytta. Videre bør en kanalisere ferdselen utenfor de mest sårbare områdene. En bør vurdere å lage en forvaltningsplan.

Norsk Ornitologisk Forening foreslår ferdselsforbud for deler av området.

Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen mener Husbergøya har en inntakt og karakteristisk vegetasjon. Antall arter av karplanter er høyt, og omfatter flere rødlistearter. Det rike fuglelivet på Husbergkalven bør også skjermes, og de støtter ferdselsforbud i dette området. Det bør lages en informasjonsplakat som forteller om øyas unike naturkvaliteter.

Oslo kommune, Friluftsetaten støtter forslaget, og har følgende forslag:

Badestranda sydøst for fabrikken bør ligge utenfor verneområdet fordi det kan være ønskelig med tilrettelegging for funksjonshemmede her. Det bør innføres ferdselsforbud i hekketiden også på deler av den sydligste og vestlige delen av øya, pga sjøfuglkoloniene. Ferdselsforbudet bør gjelde frem til 31. juli. Det bør åpnes for motorferdsel til vanns utenom hekketiden. Det bør godtas tilrettelegging av natursti i overkant av verneområdet. På den måten kan ferdselen kanaliseres, samtidig som naturkvalitetene formidles. Det bør kunne etableres et lite fugletårn på toppen av øya.

Man bør kunne søke om tillatelse til punktering av gåseeegg i den perioden det er ferdselsforbud. Det anbefales at det skal utarbeides en forvaltningsplan.

Vernebestemmelsene bør ha unntak for bekjempelse av introduserte arter.

Fylkesmannens tilråding

Stranda som ligger syd-øst for den gamle fabrikken er av en kvalitet som gjør at den ikke bør tas ut av verneplanen. Tilrettelegging for funksjonshemmede må evt. skje etter søknad. Bruken av de tre hyttene gjør det problematisk å innføre ferdselsforbud, men man vil forsøke å styre ferdselen gjennom bruk av informasjonsskilt etc. Fylkesmannen opprettholder forslaget om ferdselsforbud på Husbergkalven.

Etablering av natursti utenfor verneområdet og fugletårn på toppen av øya støttes. Fylkesmannen vurderer at punktering av gåseeegg faller inn under § 7 om utarbeidelse av forvaltningsplan. Fylkesmannen mener det er lite hensiktsmessig med pålegg om utarbeidelse av forvaltningsplan.

Plan for bekjempelse av introduserte arter er en naturlig del av en skjøtselsplan, og fylkesmannen tilrår derfor ikke et generelt unntak for dette. Det er unødvendig å ha forbud mot motorisert ferdsel på sjøen i perioden hvor det ikke er ferdselsforbud på land, og vil foreslå en endring i forskriften.

Direktoratets tilråding

DN slutter seg til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet konstaterer at ingen av høringsinstansene motsetter seg vern og departementet slutter seg til DNs tilråding, og anbefaler opprettelse av Husbergøya naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 32. Hellvik gamle brygge plantefredningsområde, Nesodden kommune

Verneforslaget omfatter 1,2 daa med kantkratt, tørrenger og bergknauser.

Formålet med fredningen er å ivareta den sjeldne plantearten hvitmure og dens livsmiljø. Arten er oppført på den norske rødlisten som kritisk truet, og er svært sjelden. Området har for øvrig en rik flora. Området har status som LNF-område.

Grunneiere bemerker at hvitmure befinner seg i et miljø som er preget av igjengroing. Dessuten er det kastet hageavfall og søppel som sterkt berører området. Det må utarbeides en handlings- og tiltaksplan, som i detalj forteller hvem som er ansvarlig, og hva som kan fjernes av vegetasjon som truer hvitmuren. Det bør settes opp et lavt tregjerde som ”skjermer” hvitmuren, samt informasjonsplakater om hvorfor området er skjermet. Det kommer fram overflatevann som kan tyde på forurensning. Hellvik gamle brygge er i meget dårlig forfatning og må restaureres. Dette betyr at det må påregnes trafikk for transport av materialer osv.

Oslofjordens friluftsråd viser til at en nyetablert kyststi går igjennom området – dvs at ferdselen er i stor grad allerede kanalisert. Et populært og mye benyttet friområde ligger lenger mot øst. Sør for den gamle brygga ligger det flere båtplasser, brygger, sjøbuer og molo. Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen har i mange år vært oppmerksom på den sjeldne hvitmuren, og har fulgt de ulike bestandene.

Sentrale høringsuttalelser

SABIMA mener at det er behov for skjøtsel for å unngå gjengroing.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen er enig i at en forvaltningsplan vil være en prioritert oppgave. Når det gjelder hageavfall, forsøpling og forurensning (mulig gråvann/septiktank) er dette et kommunalt ansvar. Dersom forurensningen kommer i konflikt med verneformålet, vil vernemyndighetene ta tak i saken. I det opprinnelige forslaget var det tatt med et område som ikke er interessant i forhold til verneformålet, blant annet brygga. Det foreslås at brygga, strandlinjen og veien utelukkes fra verneområdet. Fylkesmannen er positiv til vedlikehold av brygga. Det kan være en hensiktsmessig løsning å sette opp et lavt gjerde for å hindre slitasje.

Direktoratets tilråding

DN vurderer hvitmureforekomsten som svært utsatt, og den framtidige skjøtselen vil måtte skje i tett samarbeid med grunneier. DN slutter seg for øvrig til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet konstaterer at forekomsten av hvitmure er svært utsatt, og slutter seg til DN's tilråding, og anbefaler opprettelse av Hellevik gamle brygge plantefredningsområde i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 33. Ildjernet naturreservat, Nesodden kommune

Det foreslåtte verneområdet er på 5 daa, hvorav 2 daa er mudderstrand og sjøareal. Lokaliteten består av en strandeng og sumpområde øst på øya Ildjernet, som er en kalkøy som ligger på vestsiden av Nesodden.

Formålet med fredningen er å bevare et tilnærmet urørt marint gruntvannsområde med strandeng og tilhørende plante- og dyreliv, med flere sjeldne arter. Området

har særskilt pedagogisk betydning ved at det er en av de få gjenværende av tilsvarende lokaliteter i fjorden.

Området er satt av til fritidsboliger i kommuneplanen.

Grunneier er positiv til vernet, men betinger en fortsatt tinglyst adgang til eiendommen. Likeledes gjelder dette det årvisse opplaget av båt. Videre berøres en plen som eieren fortsatt vil holde i hevd.

Oslofjordens friluftsråd viser til at øya i begrenset grad benyttes til friluftsliv.

Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen anbefaler at området vernes.

Tekniske installasjoner bør fjernes.

Fylkesmannens tilråding

Området er lite konfliktfyllt. Anlegg som er lovlig etablert på vernetidspunktet trenger tillatelse fra vernemyndighetene for vedlikehold. Vernet vil ikke få følger for bruk av etablerte stier. I samarbeide med grunneier vil det defineres en avgrensning mellom våtmark og gressplen. Opplag av båt vil ikke komme i konflikt med verneformålet, men permanent opplag av båter i sommerhalvåret vil ikke være tillatt. Fylkesmannen vil ikke påby fjerning av installasjoner. Dette er tema som eventuelt bør tas igjennom en forvaltningsplan.

Direktoratets tilråding

DN viser til kommentarene til generelle forhold, og slutter seg for øvrig til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet viser til at det ikke er konflikter knyttet til vernet.

Departementet slutter seg til DN's tilråding, og anbefaler opprettelse av Ildtjernet naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 34. Fyrsteilene plantefredningsområde, Nesodden kommune

Det foreslåtte verneområdet er 12 daa og omfatter hele øya Fyrsteilene.

Formålet med fredningen er å bevare sjeldne plantearter og deres livsmiljø i form av bl.a. kalktørrenger og bergknappsamfunn. Lokaliteten har stor pedagogisk verdi.

Totalt er det funnet 81 plantearter her.

Området er satt av til LNF-område i kommuneplanen.

Nesodden kommune spør om dette vil medføre restriksjoner på den alminnelige ferdselen. Oslofjordens friluftsråd viser til at fyrvokterboligen brukes som kystledhytte. Hovedhuset brukes som atelier og undervisningslokale. Det er viktig å informere besøkende om verneverdiene. Det bør etter søknad kunne opparbeides for eksempel grillplass. Det er ønskelig å kunne telte ved den nordlige veggen på kystledhytta. Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen støtter verneforslaget. Kystverket forutsetter at et eventuelt vern ikke vil innebære restriksjoner på tjenestemessig bruk av installasjoner og bygninger, samt muligheten til eventuell nyetablering/endring av navigasjonsinfrastruktur.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen vil oppheve teltingsforbudet for en tilrettelagt plass nord for fyrvokterboligen. Så lenge det er mulighet for å overnatte inne i hytta, bør dette

prioriteres. Fylkesmannen vil åpne for å etablere grillplass. Kystverkets installasjoner vil bli lite berørt, men det vil medføre at det blir søknadsplikt for vedlikehold, oppføring av nye anlegg, tilbygg osv.

Direktoratets tilråding

DN viser til kommentarene til generelle forhold, og slutter seg for øvrig til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet viser til kommunens spørsmål om restriksjoner på den alminnelige ferdselen. Slik ferdsel vil være tillatt, med unntak av de begrensninger som er gitt i forskriften. Departementet slutter seg for øvrig til DN's tilråding, og anbefaler opprettelse av Fyrsteilene plantefredningsområde i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 35. Søndre Skjælholmen naturreservat, Nesodden kommune

Det foreslåtte verneområdet er 38 daa, herav 15 daa landareal. Formålet med fredningen er å bevare et spesielt naturområde med sitt geologiske og biologiske mangfold. Området er egenartet i form av fint utviklet tørrengvegetasjon, bergknappsamfunn og en svært artsrik sjøfuglfauna. Det er registrert 138 plantearter på øya. Området har vitenskapelig betydning som typeområde for den geologiske Skjærholmenformasjonen. Området har status som LNF område.

Oslofjordens friluftsråd foreslår at en etter søknad kan opparbeide for eksempel grillplass og båtfester. Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen anbefaler verneforslaget. Oslo kommune støtter forslaget og har følgende innspill: Det bør innføres ferdselsforbud i hekketiden. Det må kunne søkes tillatelse til eggpunktering av gjess i perioden med ferdselsforbud. Bekjempelse av introduserte arter og motorferdsel til vanns utenfor hekketiden bør tillates. Statens navnekonsulent mener den tilliggende Nordre Skjærholmen heller skulle hete "Skjælholmen".

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen vil ikke anbefale at det innføres ferdselsforbud grunnet de store friluftinteressene. Skilting/informasjon er et godt alternativ. Det finnes en forvaltningsplan for gjess, og forvaltningen av verneområdet må ses i sammenheng med denne. Fjerning av introduserte arter må nedfelles som en del av en skjøtselsplan, og det gis ikke et generelt unntak fordi vernemyndighetene ønsker en viss kontroll med hvilke tiltak som kan gjennomføres. Det bør ikke tillates motorisert ferdsel med båt. Av hensyn til verneverdiene bør det være motorferdselsforbud på land fra 15. april til 31. juli. I og med at kun deler av øya er foreslått vernet, vil ikke fylkesmannen tillate installasjoner. Disse bør legges utenfor reservatet. Fylkesmannen foreslår å følge Statens navnekonsulents forslag, og endrer navnet til Søndre Skjælholmen naturreservat.

Direktoratets tilråding

DN slutter seg til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet viser til at deler av øya unntas fra vern av hensyn til friluftslivet. Det er derfor grunnlag for å innføre relativt strenge restriksjoner i det området som vernes. Departementet slutter seg til DNs tilråding, og anbefaler opprettelse av Søndre Skjælholmen naturreservat i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 36. Blylagdammen dyrefredningsområde, Nesodden kommune

Det foreslåtte verneområdet er 47 daa.

Formålet med fredningen er å bevare sjeldne og truede amfibier som stor og liten salamander og spissnutet frosk samt sjeldne insekter, og artenes livsmiljø. Den rødlistede og kritisk truede vårfluen *Agraylea sexmaculata* er også funnet her. Planstatus er LNF-område og områder avsatt til boligformål.

Grunneier er i all hovedsak positiv til vernet, og viser til at området er rikt på kulturminner og kulturlandskap. Østre siden bør holdes fri for skogvegetasjon. Han mener at grensesettingen rundt dammen er tilfeldig. En streng regulering vil medføre problemer for grunneiers bruk. Han er positiv til en skjøtelsesplan/forvaltningsplan. Det har vært en lokal tradisjon å skjære is, og motorisert ferdsel og utstyrsbruk i forbindelse med et slikt arrangement må kunne tillates. Ferdsel på vei strider mot § 3 nr. 4. Blylaget Vel er positiv til vernet, men mener det bør tas hensyn til grunneiernes interesser. Vernet bør ikke være til hinder for kulturhistorisk arrangement knyttet til isskjæringen. Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen er positiv til at Blylagsdammen fredes.

Fylkesmannens tilråding

Den foreslåtte avgrensingen på østsiden av dammen vil etter fylkesmannens vurdering ivareta leveområdene med en godt utviklet vegetasjon langs strandlinjen som er nødvendig for insekter og amfibier. På vestsiden er mye av strandsonen bygd ned. Det kan være behov for skjøtsel her, og en forvaltningsplan vil gi føringer for skjøtsel og være et hensiktsmessig verktøy for å opprettholde stedets kvalitet. Fylkesmannen foreslår endring i forskriften for ikke å hindre alminnelig ferdsel og bruk av Blylagsveien. Det kan søkes om tillatelse til å gjennomføre kulturhistorisk arrangement.

Direktoratets tilråding

DN slutter seg til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet påpeker at Blylagdammen både er kultur- og naturhistorisk interessant. Det er viktig at områdene med vegetasjon tas vare på, og at behovet for skjøtsel vurderes. Etter innspill fra grunneier, er navnet endret fra Blylagsdammen til Blylagdammen. Det er også gitt anledning til å søke om dispensasjon for skjæring av is på dammen. Departementet slutter seg for øvrig til DNs tilråding, og anbefaler opprettelse av Blylagdammen dyrefredningsområde i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Nr 37. Kvistemyrdammen dyrefredningsområde, Nesodden kommune

Det foreslåtte verneområdet er på 6 daa på vestsiden av Nesodden. Dammen er kunstig hevet for å forsyne et tidligere steinbrudd med vann.

Formålet med fredningen er å bevare sjeldne og truede amfibier som stor og liten salamander og spissnutet frosk samt sjeldne insekter, og artenes livsmiljø.

Dammen har svært høy verneverdi.

Området er LNF-område, område avsatt for boliger og område avsatt til industriformål. Det finnes kraftledninger her.

Tre grunneiere ber om at det gis tillatelse til å rydde vegetasjon rundt dammen. Videre ønskes det å bruke vann fra dammen til vanning. En av grunneierne ber om at dammen ikke fredes.

Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen er positiv til fredningen.

Fylkesmannens tilråding

Det er åpnet for at man kan søke om å bruke dammen til vanning samt tynne i vegetasjonen rundt dammen. Områdets høye verdi skyldes blant annet grunneieres skjøtsel. Det er derfor ønskelig at dette skal fortsette. Det vil være hensiktsmessig med en enkel forvaltningsplan. Det vil være forbud mot å oppføre nye bygg.

Direktoratets tilråding

DN viser til kommentarene til generelle forhold, og slutter seg for øvrig til fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet anbefaler vern, og ser det som viktig at skjøtselstiltakene fortsetter med tanke på å ta vare på verneverdiene. Departementet slutter seg til DNS tilråding, og anbefaler opprettelse av Kvistemyrdammen dyrefredningsområde i henhold til vedlagte forskrift og kart.

Miljøverndepartementet

tilråd:

Forskrifter om supplerende vern for Oslofjorden, delplan Oslo og Akershus fastsettes i samsvar med vedlagte forslag (vedlegg 1 – 37).

Samtidig oppheves

- Forskrift om vern av Viernbukta naturreservat, Asker kommune, Akershus, fastsatt ved kongelig resolusjon av 2. oktober 1992.
- Forskrift om fredning for Spirodden naturreservat, Asker kommune, Akershus, fastsatt ved kongelig resolusjon av 15. januar 1988.
- Forskrift om fredning for Malmøya naturminner med fuglelivsfredning, Oslo kommune, Oslo, fastsatt ved kongelig resolusjon av 2. november 1979.
- Forskrift om fredning for Nakholmen naturminne, Oslo kommune, Oslo, fastsatt ved kongelig resolusjon av 15. januar 1988.
- Forskrift om fredning av Lindøya naturreservat, Oslo kommune, Oslo, fastsatt ved kongelig resolusjon av 9. juli 1993.